КОСМОСДА ЯНГИ ҒАЛАБА

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ◆ 1967 йил 1 ноябрь, чоршанба ◆ № 257 (13.817). ◆ БАҲОСИ 2 ТИЙИН.

ТАСС АХБОРОТИ

КОСМИК АППАРАТЛАР ЖАҲОНДА БИРИНЧИ МАРТА ОРБИТАДА АВТОМАТИК ТАРЗДА ТУТАШТИРИЛДИ

ТАСС 1962 йил 16 мартда эълон қилган программага мувофиқ, космик фазони тадқиқ қилишни давом эттириш ҳамда космик аппаратларнинг янги системалари ва конструкция элементларини такомиллаштириш учун бугун, 1967 йил 30 октябрда Совет Иттифоқида Ернинг сунъий йўлдоши «Космос-188» учирилди.

Йўлдош параметрлари қуйидагича бўлган орбитага чиқарилди:

— Бошланғич айланиш даври 88,97 минут;

— Ер юзидан энг олис масофаси (апогейида) 276 километр;

— Ер юзига энг яқин масофаси (перегейида) 200 километр;

— Орбитанинг оғиши 51,68 градус.

Москва вақти билан соат 12 дан 20 минут ўтганда «Космос-188» йўлдоши Ернинг сунъий йўлдоши орбитасида 1967 йил 27 октябрда учирилган «Космос-186» йўлдоши билан жаҳонда биринчи марта автоматик тарзда туташтирилди.

«Космос-188» сунъий йўлдоши орбитага чиққач, махсус яқинлашув системалари ва туташтириш узеллари билан ускуналанган иккала йўлдош космик фазода бир қанча мураккаб маневрлар ўтказди. Йўлдошлар бир-бирларини автомат равишда излаш, бир-бирига яқинлашди, боғланди ва иккала йўлдош бир-бирига маҳкам туташди, излаш, яқинлашиш ва туташиш процесслари йўлдошлар ичига ўрнатилган махсус радиотехника воситалари ва ҳисоблаш қурилмалари ёрдамида амалга оширилди.

Бир-бирига туташган аппаратларнинг телевизион тасвири, шунингдек телеметрик маълумотлар ерга йўлдошлардаги радио телевизион установкалар ва телеметрик системалар орқали юборилиб, ер юзидаги пунктлар тармоғида қабул қилиб олинди.

Бир-бирлари билан маҳкам туташган «Космос-186» ва «Космос-188» сунъий йўлдошлари орбитада қўшалоқ парвозини давом эттирмоқда. Телеметрик информация маълумотларига кўра, йўлдошлардаги барча система ва аппаратлар нормал ишлаб турибди.

Совет олимлари, конструкторлари ва инженерлари орбитада космик аппаратларни автомат равишда туташтиришдан иборат жуда мураккаб илмий техника проблемасини ҳал қилдилар. Бу эса орбитада космик фазо ва планеталарни мураккаб ва ҳар томонлама тадқиқ этишга қодир катта илмий космик станциялар вужудга келтириш учун кенг истиқболлар очиб беради.

Орбитада Ернинг икки сунъий йўлдошини тарихда биринчи марта автоматик равишда туташтириш — Улуғ Октябрнинг шонли 50 йиллик юбилейи арафасида совет фани ва техникасининг янги ажойиб муваффақиятидир.

КОСМОСДАГИ ТАЖРИБА ДАВОМ ЭТТИРИЛМОҚДА

1967 йил 30 октябрда «Космос-186» ва «Космос-188» сунъий йўлдошлари бир-бирларига туташган ҳолда орбитада илмий техника тадқиқотлари программасини бажариб, 3 соату 30 минут мобайнида парвоз қилишни давом эттирди.

30 октябрь Москва вақти билан соат 15 дан 50 минут ўтганда, Ердан берилган командага мувофиқ сунъий йўлдошлар бир-бирларидан автоматик равишда ажралди.

«Космос-186» ва «Космос-188» йўлдошларининг бир-бирларидан ажралиш процессининг тасвири телевизион ва бошқа системалар ёрдамида Ерга юборилди.

Йўлдошлар бир-бирларидан ажраганидан кейин бирмунча вақт ўтгач, улардаги двигатель установкалари ёрдамида иккала йўлдош турли орбиталарга ўтказилди.

Йўлдошларни бир-биридан ажратиш процесси ва ундан кейинги маневрларнинг бажарилишини таъминлаган барча системалар нормал ишлади.

Орбитада Ер сунъий йўлдошлари бир-бирларини автомат равишда излаши, бир-бирига яқинлашиши, туташиши ва ажралиши программалари муваффақият билан бажарилганидан сўнг «Космос-186» ва «Космос-188» йўлдошлари парвозини ва космик фазони тадқиқ этишни давом эттирмоқда.

«КОСМОС-186» ПАРВОЗНИ МУВАФФАҚИЯТЛИ ТУГАЛЛАДИ

«Космос-186» йўлдоши бугун, 1967 йил 31 октябрда ердан берилган команда бўйича ер атрофини 65 марта айланиб чиқиб, космик парвозини тугаллади ва Москва вақти билан соат 11 дан 20 минут ўтганда белгиланган районга юмшоқ қўнди. Икки йўлдошни автоматик туташтиришни амалга ошириш ва «Космос-186» йўлдошини учириш программасида кўзда тутилган бошқа илмий вазифаларни бажариш батамом тугалланди.

«Космос-186» йўлдошига ўрнатилган барча системалар қидирув, яқинлашиш, келиб тўхташ ва туташиш босқичларида, шунингдек ажралиб кетган вақтда, шундан кейинги учиш ва ерга қўниш вақтида космонавтика учун принципиал жиҳатдан янги вазифаларни ҳал қилганда ғоят яхши ишлаётганини намойиш қилди.

Иккинчи йўлдош «Космос-188» ажратилганидан кейин космик фазони тадқиқ қилиш программасини бажаришни давом эттирмоқда.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

УЛУҒ ОКТЯБРЬ СОЦИАЛИСТИК РЕВОЛЮЦИЯСИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ МУНОСАБАТИ БИЛАН АМНИСТИЯ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллиги муносабати билан ва социалистик гуманизм принципларига амал қилиб, СССР Олий Совети Президиуми жамият учун катта хавф туғдирмайдиган жиноятларни биринчи марта қилган ва яхши хулқи ҳамда меҳнатга соф виждонли муносабатда бўлиши билан жамият олдидаги айбини ювишга интилганликларини исбот қилган гражданларга нисбатан амнистияни қўлланиш мумкин деб ҳисоблайди.

СССР Олий Совети Президиуми **қарор қилади:**

1. Икки йилгача озодликдан маҳрум этишга ёки озодликдан маҳрум этиш билан боғланмаган жазога ҳукм қилинган шахслар жазодан озод қилинсин.

2. Беш йилгача бўлган муддатга озодликдан маҳрум этишга ҳукм қилинган қуйидаги шахслар жазодан озод қилинсин:

а) Совет Ватанини ҳимоя қилишдаги жанговар ҳаракатларда қатнашганлиги учун СССР орден ва медаллари билан мукофотланган шахслар, шунингдек уруш инвалидлари;

б) 17 ёшгача болалари бўлган аёллар ва ҳомиладор аёллар;

в) 60 ёшдан катта бўлган эркаклар ва 55 ёшдан катта бўлган аёллар;

г) 16 ёшгача бўлиб жиноят қилган шахслар;

д) эҳтиётсизлик орқасида жиноят қилган шахслар.

3. Икки йилдан ортиқ муддатга озодликдан маҳрум этишга ҳукм қилинган шахслар жазоси жазо муддатининг ушбу фармон кучга кирган кунгача ўтилмаган қисмининг ярми қисқартирилсин.

4. Ушбу фармон кучга кирган кунга қадар қилинган ва қонунда икки йилгача озодликдан маҳрум этиш тарзида жазо бериш ёки озодликдан маҳрум этиш билан боғланмаган жазо бериш кўзда тутилган жиноятлар тўғрисида, шунингдек ушбу фармоннинг 2 моддасида кўрсатилган шахслар томонидан қилинган ва қонунда беш йилгача озодликдан маҳрум этиш тарзида жазо бериш кўзда тутилган жиноятлар тўғрисида терговда бўлган ҳамма ишлар ва судда қаралмаган ҳамма ишлар тўхтатилсин.

Ушбу фармон кучга кирган кунга қадар қилинган ва қонунда икки йилдан ошиқ муддатга озодликдан маҳрум этиш билан жазолаш кўзда тутилган жиноятлар тўғрисидаги, шунингдек ушбу фармоннинг 2-моддасида кўрсатилган шахслар томонидан қилинган ва қонунда беш йилдан ортиқ муддатга озодликдан маҳрум этиш билан жазолаш кўзда тутилган жиноятлар тўғрисидаги ишлар бўйича амнистияни қўлланиш ҳақидаги масалани суд ушбу фармоннинг 1, 2 ва 3-моддаларига мувофиқ ҳал этади.

5. Ушбу фармоннинг 1, 2 ва 3-моддаларида кўрсатилган шахслар жазолашнинг сургун ва бадарға қилиш тарзидаги қўшимча тадбирларидан озод қилинсин.

6. Амнистия қуйидаги шахсларга нисбатан қўлланилмасин:

А) давлатга қарши қилинган жуда хавфли жиноятлар учун, шунингдек «Давлатга қарши жиноят учун жиноий жавобгарлик тўғрисида»ги СССР Қонунининг 14, 14[1]), 15, 16, 17, 23, 24 ва 25-моддаларида, «Ҳарбий жиноят учун жиноий жавобгарлик тўғрисида»ги СССР қонунининг 2-моддаси «А» ва «Б» пунктларида, 4-моддасида, 6-модданинг «А» пункти, 11-модданинг «А» ва «В» пунктлари, 13-модданинг «А» пункти, 19-модданинг «Д» пункти, 21-модданинг «А» ва «В» пунктларида кўзда тутилган жиноятлар учун озодликдан маҳрум этишга ҳукм қилинганлар;

Б) Қасддан ўлдириш учун, зарур мудофаа чекидан ошиб кетганда ёки жуда ҳаяжонли ҳолатда ўлдириш бундан мустасно; қасддан баданни оғир жароҳатлаш, зарур мудофаа чекидан ошиб кетганда ёки жуда ҳаяжонли ҳолатда қилинган жароҳатлаш бундан мустасно; милиция ходими ёки халқ дружиначисининг жонига тажовуз қилганлик; зўрлаш; давлат ёки жамоат мулкини такрор марта ўғирлаганлик ёки кўп миқдорда ёхуд жуда кўп миқдорда ўғирлаганлик; ўт очиш қуролини, ўқ-дори ёки портловчи моддаларни ўғирлаганлик; босқинчилик; талончилик; гражданларнинг шахсий мулкини такрор ўғирлаганлик; пора олиш пора бериш ёки пора беришда воситачилик қилганлик; қасддан безорилик қилиш, жамоат тартибини группа бўлиб қўпол равишда бузишни ташкил қилиш ёки унда актив қатнашиш; наркотик моддаларни тайёрлаш, сотиш ёки сотиш мақсадида сотиб олиш; балоғатга етмаганларни жиноий ишларга жалб этганлик учун озодликдан маҳрум этишга ҳукм қилинган шахслар;

В) жуда хавфли рецидивистлар деб ҳисобланган, шунингдек қасддан жиноят қилганлик учун илгари ҳукм қилингани ҳолда яна қасддан жиноят қилган ва жинояти учун озодликдан маҳрум этиш тарзида жазо белгиланган шахслар;

Г) суд томонидан белгиланган жазо муддатини тўла ўташдан олдин амнистия бўйича, айбини кечириш тартибида, шартли-муддатидан илгари ёки бошқа асосларга кўра илгари қамоқдан озод қилингани ҳолда яна қасддан жиноят қилган шахслар;

Д) жазони ўташ вақтида режимни қасддан бузган шахслар.

7. Ушбу фармон кучга кирган кунга қадар маъмурий тартибда жазоланадиган ножўя ишларни қилган шахслар яхши хулқли ва меҳнатга соф виждон билан муносабатда бўлганлари тақдирда, жазо чораларидан озод қилинсин.

8. Ушбу фармон эълон қилинган кундан бошлаб кучга киради.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. ПОДГОРНИЙ.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1967 йил 31 октябрь

СССР Олий Совети Президиумининг фармони

ОКТЯБРЬ РЕВОЛЮЦИЯСИ ОРДЕНИНИ ТАЪСИС ЭТИШ ТЎҒРИСИДА

СССР Олий Совети Президиуми **қарор қилади:**

1. Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллигини нишонлаш юзасидан **Октябрь революцияси** ордени таъсис этилсин.

2. Октябрь революцияси орденининг статути тасдиқлансин.

3. Октябрь революцияси орденининг тасвири тасдиқлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. ПОДГОРНИЙ.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1967 йил 31 октябрь.

ОКТЯБРЬ РЕВОЛЮЦИЯСИ ОРДЕНИНИНГ СТАТУТИ

1. Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллигини нишонлаш юзасидан Октябрь революцияси ордени таъсис этилди.

2. Октябрь революцияси ордени билан СССР гражданлари, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар ва меҳнаткашларнинг бошқа коллективлари, ҳарбий қисмлар ва қўшилмалар, шунингдек республикалар, ўлкалар, областлар, шаҳарлар мукофотланади.

Октябрь революцияси ордени билан чет эл гражданлари ҳам мукофотланиши мумкин.

3. Октябрь революцияси ордени қуйидаги ишлар учун берилади:

Актив революцион фаолият учун, совет ҳокимиятини ўрнатиш ва мустаҳкамлашга катта ҳисса қўшганлик учун:

социализм қуришда ва коммунизм қурилишидаги жуда катта хизматлари учун;

халқ хўжалигини, фан ва маданиятни ривожлантириш соҳасидаги жуда катта ютуқлар учун;

совет давлатининг душманларига қарши жангларда алоҳида мардлик ва жасорат кўрсатганлик учун;

совет давлатининг мудофаа қудратини мустаҳкамлашдаги жуда катта хизматлари учун;

алоҳида самарали давлат ва жамоат фаолияти учун:

Совет Иттифоқи халқлари билан бошқа давлатларнинг халқлари ўртасида ҳар томонлама дўстона алоқаларни ривожлантириш ва кенгайтиришга қаратилган актив фаолият, халқлар ўртасида тинчликни мустаҳкамлашга қаратилган актив фаолият учун.

4. Октябрь революцияси ордени кўкракнинг чап томонига Ленин орденидан кейин тақилади.

5. Октябрь революцияси ордени мукофотланган киши вафот этганидан кейин унинг оиласида қолади.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

ОКТЯБРЬ РЕВОЛЮЦИЯСИ ОРДЕНИНИНГ ТАСВИРИ

Октябрь революцияси ордени кумушдан тайёрланиб, нур сочиб турган кумуш бешбурчак фонида зарҳалланган, қизил сир қопланган беш қиррали юлдуздан иборат.

Сир қопланган беш қиррали юлдузнинг юқори қисмида қизил сир қопланган байроқ тасвирланган ва икки сатр қилиб: **«Октябрь революцияси»** сўзлари ёзилган.

Юлдузнинг ўртасида «Аврора» крейсери тасвирланган кумуш бешбурчак жойлашган. Бешбурчак турли ранглар билан оксидланган.

Орденнинг пастки қисмига олтин ўроқ ва болға устма-уст қилиб жойлаштирилган.

Орденнинг сирланган юлдузнинг қарама-қарши қирралари ўртасидаги катталиги 43 миллиметр.

Орден тешик ва халқа воситаси билан кенглиги 24 миллиметр бўлган товланиб турган қизил рангли шойи лента билан ўралган бешбурчакли колодкага туташтирилади. Лентанинг ўртасида беш узун, зангори чизиқ бор.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

КОЛХОЗЧИЛАР ҚУВОНЧИ

ЯНГИЙЎЛ, 31 октябрь. (**«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири**). Октябрь қуёши заррин нурларини бутун инсоният узра таратаётган шу ажиб кезларда совет кишиларининг қувончи ҳадсиз ва чексиздир. Кеча Ҳамроқул Турсунқулов номли колхозда минг-минглаб кишиларнинг сиймосида ана шу бахт-истиқбол гўзал ҳаётдан чуқур мамнунлик аломатлари балқиб турарди. Колхоз аъзолари шу кунгача гектаридан 40 центнердан пахта ҳосили олиб Октябрнинг 50 йиллигини янада катта муваффақиятлар билан нишонладилар.

Қишлоқ маркази байрам тусини олди. Бу илғор колхозга КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми, СССР Министрлар Совети ва ВЦСПСнинг Эсдалик байроғини топширишга бағишланган тантанали йиғилиш бўлди. КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов колхоз коллективига Қизил байроқни топширди ва уларни меҳнатда эришган катта ғалабалар билан табриклаб, пахтакорларнинг ишларига янги муваффақиятлар тилади.

Байроқни колхоз раиси Ўсар Жўраев бошлиқ артель правлениесининг аъзолари қабул қилиб оладилар. Ўсар Жўраев колхозчилар меҳнатига берилган юксак баҳо ва кўрсатилаётган оталарча меҳрибонлик учун партия ва ҳукуматга ташаккур изҳор этади.

Тантанали йиғилишда Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг бюро аъзолари ва аъзоликка кандидатлар И. Г. Анисимкин, Р. Қурбонов, Н. Г. Ляшченко, М. М. Мусахонов, Р. Нишонов, М. А. Абдураззоқов, С. Р. Расулов, М. Т. Турсунов ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосарлари С. О. Азимов, С. К. Зиёдуллаев ҳамда Туркистон Ҳарбий округининг собиқ қўмондони А. А. Лучинский ва бошқа ўртоқлар қатнашдилар.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

САМАРҚАНД ОБЛАСТЬ «ЛЕНИН ЙЎЛИ» ГАЗЕТАСИНИ «ҲУРМАТ БЕЛГИСИ» ОРДЕНИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Самарқанд область меҳнаткашларини коммунистик руҳда тарбиялаш, уларни хўжалик ва маданий қурилиш вазифаларини бажаришга сафарбар этиш соҳасидаги самарали иши учун ва биринчи сони чиққан кунга 50 йил тўлганлиги муносабати билан **«Ленин йўли» область газетаси «Ҳурмат Белгиси»** ордени билан мукофотлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. ПОДГОРНИЙ.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1967 йил, 31 октябрь.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

САМАРҚАНД ОБЛАСТЬ «ЛЕНИНСКАЯ ПУТЬ» ГАЗЕТАСИНИ «ҲУРМАТ БЕЛГИСИ» ОРДЕНИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Самарқанд область меҳнаткашларини коммунистик руҳда тарбиялаш, уларни хўжалик ва маданий қурилиш вазифаларини бажаришга сафарбар этиш соҳасидаги самарали иши учун ва биринчи сони чиққан кунга 50 йил тўлганлиги муносабати билан **«Ленинский путь» область газетаси «Ҳурмат Белгиси»** ордени билан мукофотлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. ПОДГОРНИЙ.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1967 йил, 31 октябрь.

50 Юбилей хирмонига

Республика областларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 31 октябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Областлар	Бир кунда	Мавсум бошидан буён	Шу жумладан машинада: Бир кунда	Шу жумладан машинада: Мавсум бошидан буён
ТОШКЕНТ	0,66	110,39	0,56	128,55
ХОРАЗМ	1,55	105,63	2,71	92,48
БУХОРО	1,07	103,37	0,82	100,72
Сурхондарё	1,34	98,11	0,90	101,06
Фарғона	0,80	97,39	0,88	108,70
Қашқадарё	0,91	96,15	0,25	96,89
Сирдарё	1,38	95,33	0,93	117,21
Самарқанд	1,76	87,88	2,40	90,58
ҚҚ АССР	1,97	85,79	2,04	83,21
Андижон	1,18	80,22	1,53	101,35
Республика бўйича:	1,22	93,50	1,31	105,34

Шоли — давлатга

Ўзбекистон ССР областларида давлатга шоли сотиш планининг бажарилиши тўғрисида шу йил 31 октябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Областлар	бир кунда	мавсум бошидан буён
САМАРҚАНД	28,2	216,3
СИРДАРЁ	12,9	131,4
АНДИЖОН	9,8	115,1
СУРХОНДАРЁ	5,3	111,3
ХОРАЗМ	3,7	111,3
ҚҚ АССР	1,8	109,7
Фарғона	1,9	74,3
Тошкент	11,3	71,0
Бухоро	0,7	27,0
Республика бўйича:	5,8	103,5

БМТГА ЁРДАМ БЕРУВЧИ УЮШМАЛАР ЖАҲОН ФЕДЕРАЦИЯСИ ПРЕЗИДЕНТИ А. БЕБЛЕРГА А. Н. КОСИГИННИНГ МАКТУБИ

АҚШнинг агрессив ҳаракатлари натижасида Вьетнамдаги вазият мушкуллашиб бораётганлиги муносабати билан Бирлашган Миллатлар Ташкилотига ёрдам берувчи уюшмалар жаҳон федерациясининг президенти А. Беблер СССР Министрлар Совети Раиси А. Н. Косигинга мактуб юборган эди.

СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин А. Беблерга қуйидаги мазмунда жавоб хати юборди.

«Сизнинг мактубингизни олдим. Сиз бу мактубингизда Америка Қўшма Штатларининг эрксевар Вьетнам халқига қарши, мустақил ва суверен давлат — Вьетнам Демократик Республикасига қарши ошкора қуролли агрессияси натижасида Вьетнамдаги аҳвол кескинлашиб бораётганлиги билан боғлиқ бўлган масалаларга тўхталиб ўтгансиз.

АҚШ халқаро ҳуқуқнинг ҳамма томонидан танилган нормаларини, Бирлашган Миллатлар ташкилоти Уставининг олий принципларини, Вьетнам масаласи юзасидан 1954 йилда Женевада тузилган битимларни поймол этиб, агрессив урушни кенгайтирмоқда. Бу уруш кун сайин, соат сайин тинч кишиларнинг ёстиғини қуритмоқда. Вьетнам халқининг кўп йиллар мобайнида зўр ғайрат билан меҳнат қилиб вужудга келтирган моддий бойликларини яксон қилмоқда. Вьетнам халқининг нияти фақат битта, у ҳам бўлса, ўзининг муқаддас ҳуқуқларини, ўз озодлиги ва мустақиллигини қаттиқ туриб ҳимоя қилишдир.

Америка ҳарбийлари Вьетнам тупроғида бехаёлик билан қилаётган мудҳиш жиноятлар планетамиздаги барча соф виждонли кишиларни дарғазаб қилмай қололмайди, уларнинг қаттиқ қораловига дучор бўлмай қололмайди. Уруш давом этаётган экан, ҳеч гуноҳи йўқ тинч меҳнат аҳли, кексалар хотин-қизлар, болалар ҳалок бўлаётган экан, инсониятнинг виждони хотиржам бўлолмайди. Бу виждон агрессиянинг тўхтатилишини талаб қилмоқда.

Вьетнам халқи агрессорга муносиб зарба бермоқда. Америка империализми қурол кучи ёрдамида Вьетнам халқини тиз чўктира олмаганлиги ва тиз чўктира олмаслиги, ўз хоҳишини унга мажбуран қабул қилдира олмаганлиги ва қилдира олмаслиги эндиликда ҳаммага аёндир.

Мамлакатнинг шимолида, шунингдек жанубида яшовчи Вьетнам халқининг қонуний манфаатларини ҳурмат қилиш асосидагина Вьетнамдаги можарони тўхтатиш мумкин. Вьетнам халқи номидан иш кўришга ва Вьетнамнинг ички ишларини унинг номидан ҳал этишга ҳеч кимнинг ҳақи йўқ. Агрессия қурбони, ўз ватанининг мард ва саботли ҳимоячиси бўлган Вьетнам халқигина буни ҳал этиш ҳуқуқига эга бўлиб келди ва ҳозирда ҳам шундай ҳуқуққа эгадир.

Вьетнам Демократик Республикаси ҳукумати баёнотларида ва Жанубий Вьетнам миллий озодлик фронтининг янги программасида кўрсатиб берилган йўл — Вьетнам масаласини ҳал этиш учун оқилона ва мақбул йўлдир. Ана шу ҳужжатлар 1954 йилда Женевада тузилган битимлар руҳи билан суғорилган бўлиб, тамомила уларга асосланади. АҚШ ҳукумати Вьетнам Демократик Республикасини бомбардимон қилишни ва бу республикага қарши бошқа уруш ҳаракатларини ҳаммасини сўзсиз тўхтатишни, Қўшма Штатларнинг қўшинларини ва АҚШ иттифоқчиларининг қўшинларини Жанубий Вьетнамдан олиб чиқиб кетиши, Жанубий Вьетнам миллий озодлик фронтини таниши, Вьетнам халқининг ўз ишларини ўзи ҳал этишига тўсқинлик қилмаслиги керак. Бу нарса Вьетнамда тинчлик ва осойишталик бўлишига эришиш, Шарқи-Жанубий Осиё районида ва бутун дунёда кескинликни юмшатиш учун равшан истиқбол очиб берган бўлур эди.

Америка бомбалари Вьетнам тупроғига ташланаётган бир вазиятда Вьетнам Демократик Республикаси ва Жанубий Вьетнам миллий озодлик фронти вакилларининг иштирокисиз Вьетнам проблемасини қараб чиқмоқ учун бир қанча давлатларнинг бирор формада кенгашини ўтказиш идеяси Вьетнам можаросига чек қўйиш учун одамларга умид бағишлайдиган истиқболни очиб беролмайди. Жаҳондаги барча халқлар ана шундай истиқболнинг очиб берилишини кутмоқдалар.

Ўз-ўзидан маълумки, Женева кенгаши механизми доирасида қандайдир халқаро кенгашни чақириш яна шу жиҳатдан ҳам реал бир нарса эмаски, Америка Қўшма Штатлари Вьетнамда қуролли интервенцияни амалга ошириб, Женева битимларини қўпол равишда бузди ва Вьетнам халқининг ишларига аралашишни тўхтатишдан бош тортмоқда.

Совет Иттифоқига келганда шуни айтиш кераки, у халқларнинг ҳуқуқлари, суверенитети ва мустақиллигини ҳурмат қилишнинг юксак принципларига содиқ бўлиб, Вьетнам Демократик Республикаси ҳукуматининг позициясини, Жанубий Вьетнам миллий озодлик фронтининг программасини ҳамиша қўллаб-қувватлаб келди ва қўллаб-қувватламоқда. Биз Вьетнам Демократик Республикасига, Вьетнам халқига меҳр-муҳаббат, самимий хайрихоҳлик билан қараётганлигимизни, уларга астойдил маънавий ва сиёсий ёрдам ҳамда мадад бериб келаётганлигимизни изҳор қиламиз. Биз Вьетнам халқи олиб бораётган ҳаққоний курашнинг тантана қилишига қаттиқ ишонамиз».

(ТАСС).

ПАРТИЯ, ВАТАНГА САДОҚАТ

Ўзбекистон ёзувчилари ярим аср мобайнида яратган кўп асарлари билан марксизм-ленинизм идеяларига, партия ва совет ватанига садоқатларини намойиш қилдилар. Ёзувчилар ўз союзи правлениесининг октябрь 50 йиллигига бағишланган тантанали пленумида шу тўғрида гапирдилар. Ўзбекистон Ёзувчилар союзи президиумининг раиси К. Яшин «Улуғ Октябрь социалистик революциясининг байроғи остида» деган мавзуда доклад қилди.

Пленум қатнашчилари таъкидлаб ўтганидек, Ўзбекистон совет адабиёти Улуғ Октябрнинг шонли юбилейига буюк ижодий тажриба тўплаб, бутун мамлакатдаги коммунистик қурилишнинг беҳисоб кенг қулоч ёйганлигидан илҳомланган ҳолда келди. Партиявийлик, халқчиллик, юксак коммунистик ғоявийлик, оптимизм, социалистик гуманизм, пролетар интернационализми — Совет Ўзбекистони ҳозирги адабиётининг ўзига хос хусусиятларидир.

Ўзбекистон совет адабиёти, пленумда уқтириб ўтилганидек, кўпгина ажойиб образлар яратди. Совет халқининг қаҳрамонлиги, бунёдкорлик пафоси, халқлар дўстлиги пафоси, тинчлик учун кураш, мустамлакачиликка қарши кураш, Маркс—Энгельс—Ленининг ўлмас таълимотини, партиянинг бунёдкорлик генийсини улуғлаш — Ўзбекистон совет адабиётининг асосий мазмуни бўлиб келди ва бундан кейин ҳам шундай бўлиб қолаверади.

Ёзувчилар союзи тантанали пленумининг ишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Р. Н. Нишонов, республика Министрлар Совети Раисининг ўринбосари С. О. Азимов қатнашди.

(ЎзТАГ).

ҲИНДИСТОНДА ЎЗБЕК МАДАНИЯТИ ФЕСТИВАЛИ

Ҳиндистонда 31 октябрдан 14 ноябргача Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллигига бағишланган ўзбек маданияти фестивали ўтказилади.

Чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқа Ўзбекистон жамияти делегацияси фестивалда қатнашиш учун жўнаб кетди. Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Р. Сахибоев делегацияга бошчилик қилади. Адабиёт ва санъат арбоблари ҳинд дўстлар ҳузурига меҳмон бўлиб жўнаб кетишди.

Ўзбекистон вакиллари республиканинг Совет ҳокимияти йилларида хўжалик ва маданий қурилишда эришган муваффақиятлари тўғрисида Ҳиндистон жамоатчилигига сўзлаб берадилар, республиканинг қўшиқ ва рақслари билан уларни таништирадилар. Ҳиндистонда фестиваль вақтида Ўзбекистоннинг ҳаётини акс эттирувчи виставкалар очилади, республика кино санъати усталари яратган фильмлар кўрсатилади. (ЎзТАГ).

Оққўрғонда Улуғ Ватан урушида ҳалок бўлган жанчиларга ёдгорлик ўрнатилди

ЖАСОРАТ РАМЗИ

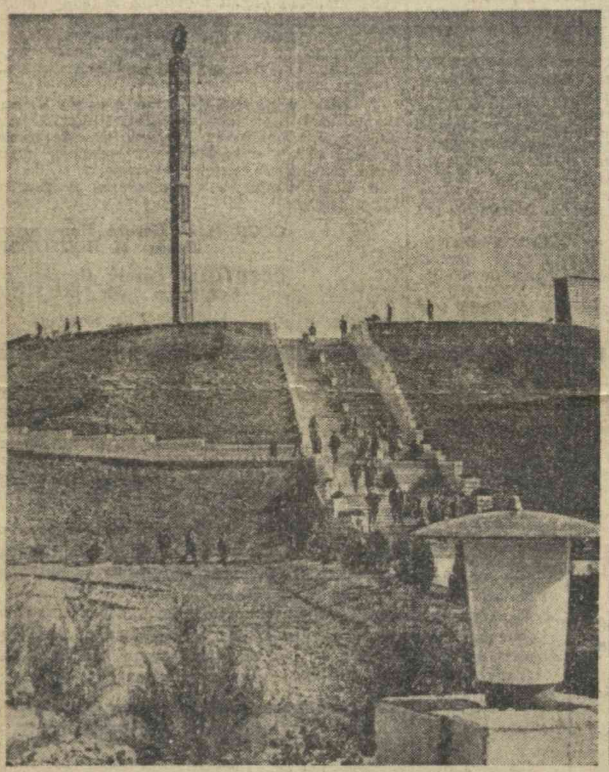

ОҚҚЎРҒОН, 31 октябрь. («Совет Ўзбекистони» махсус мухбири). Бу ер узоқ-узоқлардан кўзга яққол ташланиб, салобат билан ястаниб ётибди. Илгарилари ҳам бу ер 22 метрли тепалик бўлган эди. Ленин ўтмишдан қолган бир тепалик-да, деб қўйишарди одамлар. Мана бугун, бу ерда халқ тантанаси. Ҳамма шу жойга кўчиб чиққан дейсиз. Одамлар оқимининг кети узилмайди. Тошкент областининг узоқ-яқин районларидан, шаҳарларидан, жасорат шаҳри — Тошкентдан минг-минглаб меҳнаткашларнинг вакиллари келишган.

Улуғвор тантананинг боиси нимада? Тепаликка чиққанимизда саволимизга жавоб олдик. Тепаликда эни 3 метрли, бўйи 4 метрли харсанг девор олдида мармар супа. Супа устида жигаргўшасини жангга жўнатган мушфиқ она мунгли ўтирибди. Олти метрли она ҳайкалининг икки томонида халқ фарзандлари — икки солдат мангу фахрий қоровулликда турибди. Шуларни кўрар эканман, бундан ниҳояти икки ҳафта бурун Сталинградда совет солдатлари кўрсатган мўъжизанинг йигирма беш йиллигига бағишланган тантаналар кўз олдимда намоён бўлди. Назаримда бугунги тантаналар ўша маросимнинг давомидек туйилди.

Райижроқомнинг ҳозирги раиси тўпчи Иброҳим Юнусов қўлида ўз дўсти ва ҳамқишлоғи Ғуломжон Нажимов жон берган чоқда унинг хотирасини абадул абад сақлайман, деб қасам ичган эди. Худди шундай қасамни Оққўрғоннинг бошқа алп йигитлари ҳам ичишган эди. Улар район партия комитетига келиб, ўлмас қаҳрамонлар хотирасига ёдгорлик ўрнатиш тўғрисида ҳаммага мурожаат қилишга қарор бердилар. Қалб даъватини барча қўллаб-қувватлади. Районнинг ёш гражданлари, ҳарбий комиссариат хизматчилари хонадонларни бирма-бир айланиб чиқиб, қаҳрамонларни аниқладилар ва уларнинг азиз номларини «Оққўрғон гарнизони китоби»га ёздилар.

Китоб Она барельефи олдига қўйилган. Унинг нариги томонида ярим доира шаклида оқ тошдан ясалган 80 метрли девор қад кўтарган. Бу девор жангга отланган ва фахрий қоровулда турган совет солдатлари тасвирланган барельефлар билан безатилган. Девор бўйлаб «Ҳалок бўлган жангчиларга абадий шон-шарафлар» деган сўзлар ёзилган. Ўнг томонда «Улуғ Ватан уруши» ва «Ғалаба» орденлари тасвирланган. 35 метрли обида устида республикамизнинг герби тасвирланган. Худди шу ерда оқ плиткалар ётқизилган 1200 метрли майдон бор. Унга чиқиш учун юз иккита зинани босиб ўтиш керак. Қўрғон устини районнинг меҳнат аҳли чим билан қоплашган. Қўрғонга тош йўлдан махсус йўл орқали ўтилади. Архитектор-рассом Э. М. Барклай, архитектор С. Р. Одилов, ҳайкалтарошлардан Н. И. Брацум ва П. А. Фролов бу ансамблни юксак дид билан ясаганлар.

Бугун район марказидаги ёдгорлик тепасида Улуғ Ватан урушида ҳалок бўлган халқ қаҳрамонларининг мангу барҳаёт хотирасига бағишланган катта йиғин бўлди. Тантаналар эрталабданоқ бошланиб кетган эди. Байрамлардагидек ясанган ёш гражданлар — пионер ва ўқувчилар кўчаларда фахрий қоровулда туриб олган эдилар. Областнинг Янгийўл ва Оққўрғон, Бўка ва Ўрта Чирчиқ, Бекобод ва Калинин районларидан ва бошқа қишлоқларидан меҳнаткашларнинг вакиллари келишди.

Ҳамманинг тилида оққўрғонлик Улуғ Ватан уруши қатнашчиларининг жасорати. Дилкаш суҳбатларга қулоқ соларкансиз даврадагиларнинг гурунгини тингларкансиз, фақат бир нарсани — мард ўғлонларимиз ва жасур қизларимизнинг мадҳини эшитасиз. Бугун Ватан урушининг қатнашчиси Рихси Мўминованинг фронтга кўнгилли бўлиб кетиб, дўлдек ўқ ёғиб турган жанг майдонидан 14 солдатни олиб чиққани, бошқа жуда кўп фидойиликларини шу ерда билиб олдим. Оққўрғонликлар урушнинг бошидан охиригача қатнашиб, Берлинга кириб борган, лекин ғалаба кунини кўриш насиб қилмаган ҳамқишлоқлари Аҳмад Абдуллаевнинг бевақт ҳалок бўлганини юраклари ачишиб сўзлаб бердилар. Сталинграддан Берлингача душманни қувиб бориб, 23 ёшида биринчи май куни ғалаба остонасида мардларча жон берган «Шуҳрат» ордени кавалери сержант Алкар Ўнгаров ҳақида, қаттол урушнинг дастлабки кунларида Белоруссия тупроғига бош қўйган Собир Ҳасанов ва бошқа юзлаб ҳамюртлари жасоратини ҳикоя қилиб бердилар.

Районнинг беш минг фарзанди Ватан уруши жангларида кўкрак кериб қатнашди. Уларнинг номи Оққўрғоннинг «Шуҳрат китоби»га зарҳал ҳарфлар билан ёзиб қўйилган. Улардан 2861 киши Ватан йўлида қурбон бўлди. Уларнинг хотирасини ҳамюртлари бир умр унутишмайди. Уларгина эмас, мард жангчиларимизнинг шон-шуҳратларга тўла жасоратини келгуси авлодлар ҳам ёд этажак! Оққўрғондан чиққан алп йигит Совет Иттифоқи Қаҳрамони Анвар Калиев бугунги тантаналарда ана шулар ҳақида ўйлаётган бўлса ажабмас.

Фашистларга қирон солган оққўрғонликлар хотирасига ўрнатилган мангулик монументи ансамблида солдат онасининг улуғвор сиймоси гўё жонлангандек бўлади. Ватан урушида ҳалок бўлган фарзандига аза тутган она мотам либосида. Лекин ғалабага бўлган ишончи, енгилмаслик тимсоли бўлган ғурури бутун сиймосида барқ уриб турибди. Мана шу меҳрибон, мушфиқ Онага, барча оналарга хитоб қилиб: «Эшит, она жон! Ўзинг мангулик рамзи бўлганингдек, фарзандларинг ҳам қалбларимизда, ишларимизда, режаларимизда мангу яшайди, улар ҳамиша биз билан бирга бир сафда!» дегинг келади. Ҳа, бугун сенинг фарзандларинг мард ўғлонларингнинг хотирасига мангулик қўрғони ўрнатгани сенинг ҳузурингга келишди.

Кундузи соат уч яримда фахрий эскорт Тошкентдаги Туркистоннинг ўн тўрт комиссарига ўрнатилган ёдгорликдан сўнмас машъални ёндириб, бронетранспортёрда Оққўрғонга йўл олади. Эскортни Зангота қишлоғининг аҳолиси, Янгийўлдаги «Ленинизм» колхози аъзолари, Оққўрғондаги «Интернационал», «Москва» колхозларининг аъзолари, «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхозининг ишчилари тантанали узатиб қолишди.

Мангулик қўрғонини очиш маросимига келган ўн мингларча меҳнаткашларнинг гулдурос қарсаклари янграйди. Беш минути кам бешда фахрий эскорт ёдгорликнинг парк зонасига кириб келади. Меҳнаткашларнинг кўпминг кишилик митинги бошланади. Район партия комитетининг биринчи секретари С. М. Тоиров қисқача нутқ сўзлаб маросимни очади. Ватан урушининг қатнашчиси Абдусалим Рустамов, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхозининг ходими Қурбонали Эрматов, Ватан урушининг қатнашчиси М. М. Ефремов, комсомол аъзоси Марҳамат Мусинова, шоир Ҳамид Ғулом, Туркистон ҳарбий округи қўмондони Н. Г. Ляшченко, область партия комитетининг биринчи секретари М. Абдураззоқов СССР Мудофаа министрлигининг вакили, армия генерали А. А. Лучинский ўртоқлар фашист босқинчиларига қарши олиб борилган ҳаёт-мамот жангларида қаҳрамонлик намуналарини кўрсатган оққўрғонлик жасурлар ҳақида, уларнинг шуҳрат тўла номлари қалбларда абадий сақланиши ҳақида сўзлайдилар.

Шундан кейин КПСС Марказий Комитети сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов микрофон олдига келади. Ўртоқ Рашидов ўз нутқида оққўрғонликларнинг Улуғ Ватан уруши фронтларидаги зўр жасоратига, шунингдек Оққўрғон районининг меҳнаткашлари Улуғ Октябрнинг 50 йиллигини ажойиб меҳнат зафарлари билан кутиб олаётганликларига юксак баҳо берди.

... Ловуллаб турган машъал ёдгорлик олдига келтирилади. Оққўрғон район ҳарбий комиссари Манноп Абдухолиқов, Совет Иттифоқи Қаҳрамонлари Ботир Бобоев ва Михаил Задорожний машъални кўтариб келадилар. Улар машъални Ш. Р. Рашидовга топширадилар. Оққўрғонда мангу шуҳрат олови ловуллай бошлайди. Совет Иттифоқи ва Ўзбекистон ССР Давлат гимнларининг садоси янграйди. Артиллерия салюти гумбурлайди. Ёдгорлик устидан реактив самолётлар учиб ўтадилар.

Тепа устида марсия садолари тантанавор янграйди. Ёдгорликни очиш маросимида Ўзбекистон Компартияси Марказий комитети бюросининг аъзолари ва бюро аъзолигига кандидатлар И. Г. Анисимкин, Р. Қурбонов, М. М. Мусахонов, Р. Н. Нишонов, С. Р. Расулов, М. Т. Турсунов, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосарлари С. О. Азимов, С. К. Зиёдуллаев қатнашдилар.

Маросим тугагач, митингга йиғилган меҳнат аҳли ва меҳмонлар ёдгорлик қўрғонига ўтиб қаҳрамонлар хотирасига гулчамбарлар қўйишади. Шу кунги тантаналар халқимизнинг буюк жасоратга билдирган қалб миннатдорчилигидай бўлиб янграйди.

А. НАБИХЎЖАЕВ.

Суратларда: 1. Мангулик қўрғонининг умумий кўриниши. 2. Ўртоқ Ш. Р. Рашидов сўнмас машъални ёқмоқда.

И. Глауберзон фотолари.

БИНОКОРЛАРГА БАЙРОҚ ТОПШИРИЛДИ

Фарғона областидаги Меҳнат Қизил Байроқ орденли 8-қурилиш трестининг коллективи қувончли дамларни бошидан кечирмоқда. 28 октябрда нефтчилар маданият саройида бўлиб ўтган тантанали йиғилишда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов шу коллективга КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми, СССР Министрлар Совети ва ВЦСПСнинг Эсдалик байроғини топширди. У илғорларни қўлга киритган ғалаба билан самимий қутлаб, уларга янги муваффақиятлар тилади.

8-қурилиш трестининг бошқарувчиси А. С. Алтухов меҳнат шуҳрати рамзи бўлган Эсдалик байроғини қабул қилиб ола туриб, ўз меҳнатларига юксак баҳо берганлик учун коммунистик партия ва совет ҳукуматига коллектив номидан қизғин миннатдорчилик билдирди.

Қурувчилар қурилиш-монтаж ишларининг беш йиллик планини муддатидан олдин, 1970 йил 7 ноябргача бажариш юзасидан ўз зиммаларига янги мажбурият олдилар.

* * *

Тошкентдаги 1-уйсозлик комбинатининг коллективи КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми, СССР Министрлар Совети ва ВЦСПСнинг Эсдалик байроғини олиш каби муҳим воқеани Навоий номли театрда нишонлади.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари И. В. Марцинюк тантанали вазиятда байроқни топширди. Комбинат бошлиғи А. А. Кашипов ва партия комитетининг секретари Э. А. Соколов фахрий мукофотни коллектив номидан қабул қилиб олишди.

Комбинат ишчилари ва инженерлари ўз меҳнатларига юксак баҳо берилганлиги учун миннатдорчилик изҳор қилдилар, ҳамда партия ва ҳукуматга ваъда бериб, корхонанинг қувватини тинмай оширамиз, барча техника-иқтисодий кўрсаткичларни яхшилаймиз, дедилар. (ЎзТАГ).

ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

Бухоро, 30 октябрь. (ЎзТАГ). Бухоро область партия комитетининг пленуми бўлди. Пленум Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети VIII пленумининг якунлари ва область партия ташкилотининг вазифаларини муҳокама қилди. Область партия комитетининг биринчи секретари Қ. Муртазоев билан область ижроия комитети раисининг ўринбосари С. Ғаниев доклад қилдилар.

Пленум ишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бюро аъзоси, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари М. М. Мусахонов қатнашди.

Пленум ташкилий масалани кўрди. Ю. М. Ремидовский Бухоро область партия комитетининг иккинчи секретари қилиб сайланди.

МЕҲНАТ СОВҒАМИЗ

Қидирув-пармалаш конторамиз ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари ўта чуқур қудуқлар пармалаш ишларини кенг қўламда олиб бормоқдалар. Коллектив «Қўшан», «Шўрбулоқ», «Искават», «Учқўрғон» майдонларида ер остида яшириниб ётган нефть бойликларини халқ хўжалигига хизмат қилдириш учун курашмоқда.

Илғор тажрибалар ва технологиянинг прогрессив усулига амал қилинмоқда. Наманганлик пармаловчилар даврасида республикада хизмат кўрсатган нефтчи Собир Шокиров бошлиқ «Қўшан» участкаси коллективи қувончли натижаларга эришмоқда. Участка меҳнат аҳли ғайрат-шижоат билан ишлаб, юбилей йилига мўлжалланган топшириқларни муддатидан илгари бажарди. Йиллик планга қўшимча 1650 метр тоғ жинси пармаланади.

Пармаловчилар меҳнат соҳасида эришган муваффақиятларини Улуғ Октябрнинг 50 йиллигига бағишламоқдалар.

А. МАМАЖОНОВ.

Наманган қидирув-пармалаш конторасининг инженери.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

Г. Ш. БЕРЛИНЕРГА «ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ЭКОНОМИСТ» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Республикадаги темир йўл транспорти корхоналарида кўп йиллар ва самарали ишлаганлиги учун Ўрта Осиё темир йўли мозлия хизматининг бошлиғи Герман Шаевич Берлинерга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган экономист» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Е. НАСРИДДИНОВА.

Секретарь учун — Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг аъзоси
Ҳ. АСОМОВ.

1967 йил, 31 октябрь.
Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

И. А. АЗИЗОВГА «ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ЭКОНОМИСТ» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Республиканинг комсомол, партия ва совет органларида кўп йиллар ва самарали ишлаганлиги учун ва Ўзбекистон ССР енгил, озиқ-овқат ва маҳаллий саноат тармоқлари ишини планлаштириш ва иқтисодий анализ қилишда актив қатнашганлиги учун Бутуниттифоқ савдо палатасининг ходими Илҳом Азизович Азизовга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган экономист» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Е. НАСРИДДИНОВА.

Секретарь учун — Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг аъзоси Ҳ. АСОМОВ.

1967 йил, 31 октябрь.

Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

Б. И. ВОВК ВА Н. И. МУҲАММАДЖОНОВГА «ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ВРАЧ» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Кўп йиллик ва самарали врачлик фаолияти, ҳарбий бўлинмалар шахсий составига медицина хизмати кўрсатишдаги хизматлари учун ва туғилган кунига 50 йил тўлиши муносабати билан медицина хизмати подполковниги Борис Иванович **Вовкга** ва медицина хизмати майори Нақиб Исломович **Муҳаммаджоновга** «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган врач» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Е. НАСРИДДИНОВА.

Секретарь учун — Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг аъзоси Ҳ. АСОМОВ.

1967 йил, 31 октябрь.
Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

А. А. КОЛДАЕВГА «ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ФАН АРБОБИ» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Қишлоқ хўжалиги соҳасида кўп йиллар самарали ишлаганлиги ва илмий педагогика фаолияти соҳасидаги катта хизматлари учун Тошкент қишлоқ хўжалиги институтининг доценти Александр Алексеевич **Колдаевга** «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Е. НАСРИДДИНОВА.

Секретарь учун — Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг аъзоси
Ҳ. АСОМОВ.

1967 йил, 31 октябрь.
Тошкент шаҳри.

КОИНОТНИ ЎРГАНИШДА МУҲИМ ДАВР

«ВЕНЕРА-4»ГА БАҒИШЛАНГАН МАТБУОТ КОНФЕРЕНЦИЯСИ

Мамлакатимизнинг олимлари Совет фани эришган янги ғалабани — узоқ сирли планетага «Венера-4» автомат станцияси қўндирилганлигини бутун меҳнаткаш инсониятнинг порлоқ байрами — Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллигига бағишладилар.

«Венера-4»нинг парвози ва унинг қўндирилиши мисли кўрилмаган маҳорат, техника жиҳатидан баркамоллик, «мўлжал»нинг қарийб афсонавий аниқ олинганлиги жиҳатидан жаҳонни ҳайратда қолдирди.

«Венера-4» автомат станциясининг парвози ва қўндирилишига бутун дунёда қизиқиш жуда катта эканлиги ва журналистларнинг кўпдан-кўп илтимосларига кўра, СССР Фанлар академияси, СССР Ташқи ишлар министрлиги ҳамда СССР Министрлар Совети ҳузуридаги чет мамлакатлар билан маданий алоқалар комитети 30 октябрда Москвада матбуот конференцияси уюштирди.

СССР Фанлар академиясининг президенти М. В. Келдиш совет ва чет эл журналистлари билан учрашувни очди. «Венера-4» станцияси, деди М. В. Келдиш планеталараро космик фазо тўғрисида, Венера яқинидаги космик фазонинг хоссалари тўғрисида кўпгина қимматли маълумотлар бериб, планета атмосфераси параметрларини биринчи марта бевосита ўлчашга имкон берди. Бу қуёш системаси планеталарини тадқиқ этиш йўлидаги янги катта босқичдир.

Планета атмосфераси хоссаларини ўрганиш уни тадқиқ этишда қўйилган дастлабки қадам бўлмоғи керак. Венера атмосферасида пасайиб қўниш жуда қийин проблемалардан бўлиб у жойда бўлажак ниҳоятда хилма-хил шароитларга мосланган аппарат яратилишини талаб қилди.

Станцияни бутун тушиб бориш участкасида биз ундан равшан радиосигналлар олиб турдик. Шуни айтмоқ керакки, Венера атмосферасидан радиосигналлар юбориш вазифасида кўпгина янги ва номаълум вазиятлар яширинган эди. Радионинг фақат аккумулятор батареяларидангина энергия билан таъминланишини кўзда тутиш мумкин эди, чунки планетанинг булут қатлами остидаги ёритилиши қандай бўлиши бизга номаълум эди.

Станция парашют системаси ёрдамида туширилди. Парашютни вужудга келтиришда ҳам жиддий қийинчиликлар бўлди. Чунки парашют цельсий ҳисобида 400 градусгача ҳароратда ишлайдиган бўлиши керак эди.

М. В. Келдиш сўнгра Ер-Венера трассасида станциянинг учиш йўналишини тўғрилаб туриш ва траектория ўлчовлари ўтказиш техникаси тўғрисида гапирди. Станциянинг планеталараро фазодаги бутун парвоз участкасида илмий ўлчашлар ўтказилди. Бу ўлчов маълумотлари станциядаги ҳисоблаш қурилмаларида эсланиб қолиб, сўнгра радиоалоқа сеанслари вақтида ерга юборилиб турди.

Планетага яқинлашув вақтида ўтказилган радио алоқа сеанси айниқса диққатга сазовор бўлди. Бунда илмий ўлчаш натижалари Венерадан тахминан 40 минг километргача масофадан бошланиб, унинг атмосферасининг зич қатламларига киргунча юбориб турилди.

Станция Венера атмосферасига иккинчи космик тезликда кириб борди. Хозирга қадар ҳатто бизга яхши таниш ер атмосферасига ҳам биронта космик объект иккинчи космик тезлик билан кириб борган эмас. Венера юзига туширилаётган аппарат ниҳоят катта зўриқиш шароитларида секундига тахминан 11 минг метрдан 300 метрга қадар тормозланиб, шундан кейинги тормозланиши парашют системаси орқали қилинди. Парашют системаси вақтга қараб ишга тушадиган қурилмадан мустақил равишда муайян босимга созланган барометрик датчик орқали ишга туширилди.

Бу парвознинг асосий якунлари нималардан иборат?

Даставвал шуки, илмий асбоблар ўрнатилган станция биринчи марта Венера юзига оҳиста тушиб илмий ўлчаш маълумотларини атмосфера орасидан 75 миллион километрдан ортиқ масофага юборди. Венера атмосферасининг планета юзига қадар бутун қалинлигининг химиявий таркиби тадқиқ этилди, ҳарорати ва босими ўлчанди. Бу нодир маълумотлар бизга Венера атмосферасининг сир-асрорларини очиб бериш билан, фан учун жуда катта аҳамиятга эга бўлди. Бу маълумотлар Венерани бундан кейинги янада тўла тадқиқ этишни амалга оширишни мақсад қилиб қўйган аппаратлар яратиш йўлини очиб беради.

Техника фанлари кандидати В. Е. Ишевский ўз докладини «Венера-4» станциясининг конструктив хусусиятларига бағишлади. Станция системаларининг асосий асбоблари ва элементлари қўшалоқ қилиб ишланган эди, деди у. Асосий асбоб ишдан чиқиб қолса, бошқариш схемалари ҳалиги асбобнинг жўраларини ишга соларди. Аммо станциянинг барча системалари нормал ишлагани туфайли уларнинг жўраларидан фойдаланишга эҳтиёж қолмади.

Минбарда СССР Фанлар академиясининг корреспондент аъзоси С. Н. Вернов. «Венера-4» парвози вақтида юксак ва оз энергияли зарядланган зарралар, магнит майдонлари ҳамда водород ва кислород атомлари тарқатган ультрабинафша нурланишлар ўлчанди, деди у.

Станция Венерага яқинлашиб келаётганида турлича энергияли заррачалар ўлчанди. Бу нарса Венера яқинида радиацион белбоғлар йўқлигини аниқлашга имкон берди.

Магнит майдонларига келганимизда «Венера-4» маълумотларига кўра, улар 7 гамма чамаси келади. «Венера-4» ўлчашларига кўра, бундан кучлироқ магнит майдонлари ҳам учрайди. Атомар кислород тарқатган нурланишни қайд этувчи асбоб интенсивликнинг бирон зўрайиш аломатини кўрсатмади, бу нарса Венеранинг юқори атмосферасида атомар кислород йўқлигидан далолат беради. Нейтрал водородга келганимизда эса, унинг ер яқинидаги зичлиги Венерадаги зичликдан 100 баравар кўп. Буларнинг ҳаммаси Венерада планеталараро фазога анча кескин ўтувчи зич молекуляр атмосфера бор деган хулосага келишга имкон беради, деди олим.

Академик А. П. Виноградов Венера атмосферасининг 26 километр баландликдан, то юзасига қадар температураси биринчи марта бевосита ўлчанди, деб таъкидлади. Бу температура цельсий ҳисобида 40 градусдан 270 градусгача ўзгариб турди. Бу баландликлардаги босим ўрта ҳисобда 0,7 атмосфера билан 20 атмосфера ўртасида бўлди. Булар Венера атмосферасининг жуда муҳим таърифларидир.

«Венера-4» станциясининг туширилаётган аппаратида карбонад ангидриди, сув, кислород ва азот учун 11 газ анализатор асбоблари бор эди. Венера атмосферасининг таркиби иккита юзада аниқланди: биринчи сафар Венера ташқи атмосферасининг босими 520 миллиметр ва температураси цельсий ҳисобида плюс 40 градус (плюс-минус 10 градус) бўлганида ва иккинчи сафар босими 1.500 миллиметр ва температураси цельсий ҳисобида плюс 80 градус (плюс-минус 10 градус) бўлганида аниқланди. Карбонад ангидрид газ миқдори 90 процент бўлиб чиқди, сув ёки намлик миқдори 0.1 процентдан зиёд ва 0.7 процентдан оз. Қанчалик сув борлигини аниқлаш юзасидан олинган барча маълумотлар анализ қилиб кўрилганида Венеранинг қуйи атмосфераси сув бугларига тўйинмаганлигини кўрсатди. Сув Венеранинг булут қатламида конденсацияланган.

Кислород миқдори 0.4-0.8 процент чамаси келади. Ниҳоят азот 7 процентдан озроқ. Венера атмосферасида озгина аргон ва бошқа инерт газлар бўлса эҳтимол.

Венерада емирувчи оксидловчи атмосфера ҳосил бўлган. Кислород жинсларни оксидлаган. Водород йўқотилиши туфайли Венера қуриб бораётган бўлиб, унинг юзини темир оксидлари туси билан бўялган жазирама тошлоқ саҳро кўринишида тасаввур этиш мумкин. Венера жинсларининг шамолдан қаттиқ нураш процесслари давом этмоқда, планетанинг тошлоқ рельефи текисланиб бормоқда.

Профессор В. К. Прокофьев журналистларни Венера атмосферасининг физик аҳволи ҳақида олинган маълумотлар билан таништирди.

Венера атмосфераси қарийб бутунлай (90-95 процент) карбонад ангидриддан иборат бўлиб, азот миқдори 7 процентдан ошмайди. Озроқ (0.4-0.8 процент) молекуляр кислород ва 1 процент чамаси сув буғлари борлиги аниқланди.

СССР Фанлар академиясининг корреспондент аъзоси А. М. Обухов сўзлаган ўз нутқини Қуёш системасининг икки қўшни планетаси — Венерадаги ва Ердаги физик шароитларни таққослашга бағишлади.

Венерадаги об-ҳаво «булутли бўлса-да, ёғинсиздир». Бу булутлар нималардан иборатлиги, уларнинг вертикал қалинлиги қанча эканлигини аниқлашга эндигина яқинлашяпмиз.

Венера атмосфераси ҳақида дастлабки бевосита маълумотлар олинган ҳозирги вақтда, деб таъкидлади у, олинган барча маълумотлардан фойдаланиб, Венера атмосферасидаги физик процессларнинг мувофиқлаштирилган манзарасини қуриш юзасидан катта ва ниҳоятда қизиқарли иш қилиш вазифаси турибди.

Матбуот конференцияси ировардида олимлар журналистларнинг берган саволларига жавоб қайтардилар.

Журналистларнинг саволларига биринчи бўлиб **В. Е. Ишевский** жавоб беради.

Савол: Матбуотда 1967 йил 22 октябрда берилган «Венера-4» ҳақидаги информацияда «Венера-4» билан радио алоқа тугаганлигига антеннанинг соялашиши туфайли станция олган вазият сабаб бўлиши мумкин, деб ёзилган. Башарти, станциянинг вазияти қулай бўлганида станциянинг кейинги вазифалари нималардан иборат бўлар эди?

Жавоб: «Венера-4» станцияси мазкур космик аппарат учун мўлжалланган программани батамом бажариб бўлди. Хеч қандай қўшимча тадқиқотлар ўтказиш мўлжалланмаган эди.

Савол: Космик аппаратнинг иккинчи космик тезлик билан атмосферага муваффақиятли кириб бориши ва тормозланиши Ойдан планетамизга космик аппаратни қайтариб келтириш проблемасини хал этиб беради, деб айтиш мумкинми?

Жавоб: «Венера-4» космик аппаратининг Венера атмосферасига кириб боришининг ўзи эришилган жуда катта муваффақиятдир. Шунгача ҳатто Ер атмосферасига ҳам бирон космик обектнинг иккинчи космик тезлик билан кириб бориши бирон марта ҳам бўлмаганлигини биз биламиз. Мазкур тажрибадан олинган натижалар Ерга қайтиб келаётган автоматик аппаратни шундай тезлик билан қўндириш бемалол мумкин, дейишга имконият беради.

Савол: «Венера-4» станциясига тақлид қилиб ишланган Ердаги станция қандай ишлаганлиги тўғрисида озгина гапириб беролмайсизми?

Жавоб: Дарҳақиқат станциянинг Ердаги нусхаси ҳам бор эди. Бу станция махсус камерага жойлаштирилган бўлиб, парвознинг қандай ўтаётганлиги тақлидан кўрсатилади.

Тадқиқотлар ўтказиш процессида «Венера-4» билан алоқа сеансида берилган барча командаларга ўхшаш командалар берилди яъни қисқача қилиб айтганда бутун парвоз программаси батамом такрорланди.

Савол: Иккинчи космик тезликда станцияни қаттиқ қизиб кетишдан сақлаш учун қандай материалдан фойдаланилди?

Жавоб: Буда ишлатилган иссиқликдан ҳимоя қилувчи махсус материал таркибида эриши қийин бўлган қотишмалар ва жуда пишиқ боғловчи материаллар бор эди.

Савол: «Венера-4»нинг пасайиши анча секин ўтиб батареялари энергиясини вақтидан илгари сарфлаб бўлган деб фараз қилиш мумкинми?

Жавоб: Йўқ бундай деб бўлмайди. Венера атмосферасида станциянинг парашют ёрдамида тушиш тезлиги дастлаб атмосфера зичлиги билан белгиланган эди. Станция тушаётганида планета юзида босим 1 дан 100 атмосферагача бўлади, деб тахмин қилинган эди. Босим ҳақиқатда анча оз — 20 атмосфера чамаси бўлиб чиқди.

Савол: Планеталараро космик кема Ерга қайтиб келиши учун ҳал этилиши лозим бўлган энг қийин проблема бизнинг атмосферамизга иккинчи космик тезликда кириш проблемаси ҳисобланарди. «Венера-4» парвозидан сўнг ана шу масала ҳал этилди, деб ҳисоблаш мумкинми?

Бу саволга **М. В. Келдиш** жавоб беради: Бу ҳақда ўртоқ Ишевский гапириб ўтди. Бунинг тафсилотига шуни айтмоқчиманки, Ерга асбобларнинг ва одамнинг қайтиб келиши турли проблемалардир. Жуда юқори тезлик зўриқишлари асбоблар учун хавфли эмас. «Венера-4» парвозида Ердаги тезланишлардан 300 баравар ортиқ тезланиш бўлишига йўл қўйилди, одамни Ерга қайтиб келтириш учун эса тезликнинг 10-12 баравар ошиқ бўлишигагина йўл қўйиш мумкин. Шунинг учун ҳам одам бўлган кемани тушириш автомат станцияни туширишга ўхшатилган бўлиши мумкин эмас.

Сўнгра **С. Н. Вернов** жавоб беради.

Савол: Магнитизм назарияси тўғрисидаги ҳозирги тасаввурлар негизида Ердан ташқари группадаги планеталар магнит майдонлари ҳақида бирон гап айтиш мумкинми?

Жавоб: Маълумки, Юпитерда радионурланиш бор. У магнит майдонидаги радионурланиш деб таърифланмоқда. Чунончи бу магнит майдони Ернинг магнит майдонидан кўп марта катта. Шундай қилиб бир неча планеталарда магнит майдони бор, деб фараз қилишга асос бор.

Саволларнинг навбатдаги группаси академик **А. П. Виноградовга** берилган.

Савол: Мазкур тажриба натижаларини Қуёш системасидаги бошқа планеталарга нисбатан ҳам қўлланиш мумкинми?

Жавоб: Мазкур процессни Ер учун берилган маълумотларга асосланиб, моделлаштирадиган бўлсак, бунинг натижасида Венера атмосфераси тўғрисидаги тасаввурга келиш мумкин. Марс билан ҳам шундай операция қилиш мумкин, бўлса керак. Бинобарин, олинган натижаларни умумлаштириш мумкин, бўлса эҳтимол.

Савол: Венерада нефть океани йўқмикан?

Жавоб: Бир вақтлар шундай тахмин айтилган эди. Аммо шундай бўлмаса керак. Лекин Қуёш шамоли ва ультрабинафша нурланиш таъсирида шундай оғир атмосфера шароитларида радиоген процесслар ўтиши мумкин эмас, деб бўлмайди. Агар шундай «аралашмага» электронлар ёки протонлар нури таъсир эттирилса, муайян органик моддалар пайдо бўлади.

А. М. Обуховга берилган саволлар:

Савол: Венеранинг кундузги томонидаги температура шароитлари тўғрисида нима дейиш мумкин?

Жавоб: Бу саволнинг бугунги матбуот конференцияси темасига билвосита алоқаси бор, чунки илмий станция Венеранинг айни тунги томонига бориб қўнган. Шунинг учун ҳам бу саволингизга олимлар ихтиёрида бўлган бирдан-бир радиоастрономия маълумотлари билангина жавоб қайтариш мумкин. Бу маълумотларга кўра, Венеранинг кундузги ва тунги томонларининг температураси бир-биридан жуда катта фарқ қилмайди. Ўртадаги тафовут умумий температура Цельсий ҳисобида 300 градус чамаси бўлгани ҳолда бир неча ўн градусни ташкил қилиши мумкин.

Сўнгра бир неча саволларга **М. В. Келдиш** жавоб қайтаради.

Савол: Ғарбдаги баъзи обсерваториялар космик фазога учирилаётган автомат станциялар одам бошқарадиган ва тахминан 7 ноябрда учириш мўлжалланган кеманинг машқидир, деган хулосага келдилар. Уларнинг фикрини тўғри деб ҳисоблайсизми?

Жавоб: Йўқ, тўғри деб ҳисобламайман. 7 ноябрда одамни космосга парвоз қилдиришни режалаштирган эмасмиз.

Савол: Чет элда «Венера-4» станциясининг илмий лабораторияси ҳақиқатан ҳам Венера планетасига бориб қўнганлигига шубҳа билдиришди. Ана шу хусусда нима дея оласиз?

Жавоб: Лабораториянинг Венерага бориб қўнганлигига бизда ҳеч қандай шубҳа йўқ, бизда бунинг бир қанча исботи бор. Даставвал, биз ўлчай бошлаган баландлик ўлчанди. Яъни биз станция ўтган участкани ўлчадик.

Буни икки хил усул билан қилиш мумкин:

Биринчидан, Дўпплер эффекти, деб аталган асбоб ҳар бир моментдаги тезликни аниқлашга имкон беради. Агар тезлик маълум бўлса, йўл ҳам аниқланади. Иккинчи томондан лабораториянинг тушиш пайтида ўлчанган зичлик аэродинамик ҳисоблаш йўли билан ҳам ўтилган йўлни аниқлашга имконият берди. Чиққан маълумотлар мос бўлиб тушди. Атмосфера босимининг қанчалик ошганлиги билан ҳам ўтилган масофа тасдиқланди.

Сигналларнинг тўхташ характери ҳам ибратлидир. Унинг бирданига тўхтаганлиги ҳам радиопередатчик ишни тўхтатганлигидан далолат берди. Одатдаги радиосистемаларда радиопередатчик сигналлари секин-аста заифлашиб боради.

«Жодрелл Бэнк» обсерваториясида кузатиш олиб борган профессор Ловелл ҳам Венера юзига туширилаётган аппарат бориб тегди, деган хулосага келди. Биз йўналтирилган антенна сояга тўғри келган бўлса керак, деган тахминни айтган эдик. Станция тўнкарилиб тушган бўлиши мумкин, чунки у ерда кучли шамоллар эсади. Станция тик қояга бориб, қўнган бўлиши ҳам мумкин. Агар станция текис юзага бориб қўнган бўлса ўша ерда қолган. Планета юзини тадқиқ этиш — навбатдаги босқичда бажариладиган иш.

Савол: «Венера-4» станциясидан олинган информациядан бошқа мамлакатлар, айниқса АҚШ олимлари фойдалана оладиларми?

Жавоб: Ҳаммаси илмий журналларда босиб чиқарилади. Якунловчи маълумотлар газета мақоласида берилиб бўлди, десак бўлади. Лекин ўтказган тажрибамизнинг тўла анализидан ҳамма олимлар ҳам фойдалана олсин учун илмий журналларда методика баёни ҳам берилади. Биз космос тўғрисида олинган барча илмий натижаларни ҳамиша эълон қилиб келдик.

Савол: Юбилей йилида совет фани эришган энг юксак муваффақиятларни айтиб берсангиз?

Жавоб: Менингча, «Венера-4» парвози эришилган энг юксак муваффақиятлардан биридир. Сўнгра бир неча йирик тезлатгичлар, чунончи Ереванда ишга туширилган 6 миллиард электрон-вольт қувватли электрон тезлатгич, ундан кейин Серпуховда энг йирик 70 миллиард электрон-вольтли тезлаштиргични бизнинг фанимиз ва жаҳон фанида эришилган жуда катта воқеалардан дейиш мумкин. Стратосфера астрономия станциясининг учирилишини ҳам катта воқеа деб ҳисоблаш керак. Бошқа йирик муваффақиятлар ҳам бор.

Савол: Ҳозир сиз нима устида ишлаяпсиз ва 1968 йилги режаларингиз қандай?

Жавоб: Совет фани шуғулланаётган масалаларнинг ҳаммасини қамраб олиш қийин. Космос тўғрисида гапириладиган бўлса, бунда алоқа йўлдошларига ҳам, метеорология йўлдошларига ҳам эътибор берилмоқда. Инсоннинг космик фазога парвозларини ривожлантириш, планеталарни ўрганиш билан ҳам шуғулланяпмиз. Бизда ҳали келажакка мўлжалланган бир қанча программалар бор.

Савол: Венерага бунчалик аниқ бориш ва планета юзига қўнишдан сўнг инсоннинг бошқа планеталарга парвоз қилиши йўлида қандай тўсиқлар турибди?

Жавоб: Бу борада ҳали кўп масалаларни ҳал қилиш керак. Чунки Венерага парвоз қиладиган кемани у ерга учиб бориб яна орқага қайтиб келадиган қилиб лойиҳалаш керак! Бундай экспедиция учун бутун йил керак бўлади. Аммо масаланинг принципиал томони энди равшан. Асосан техника қийинчиликларигина қолди.

Савол: «Венера-4» парвозининг маълумотлари инсоннинг Венерага учиши проблемасини ҳал қилишга ва шундай учиш ўтказиладиган тахминий муддатга қандай таъсир қилди?

Жавоб: Аниқ муддатини айтолмайман. Инсоннинг бу планетага парвоз қилиши масаласини жиддий ўйлаб кўрмоқ керак, деб ҳисоблайман. Даставвал одам қаерга учиб боришини яхшироқ билиш учун қўшимча муфассал тадқиқотлар ўтказиш керак. Шу билан бирга мен инсон мана шу планетага парвоз қилолмайди, деб ҳисобламайман. Принципиал жиҳатдан у ерда инсоннинг муайян вақт яшашини таъминлаш мумкин. 20 атмосфера босим Ердаги шароитларда — океан юзидан 200 метр чуқурликда ҳам бор. Одам махсус костюмда океаннинг ҳатто ундан чуқурроғигача тушиб борганлигини биламиз.

Савол: «Жодрелл Бэнк» обсерваториясининг директори профессор Ловелл «Венера юзида қайд этилган юксак температура туфайли бу планетани тадқиқ этишни тўхтатиб, Марсни тадқиқ этишни ривожлантириш керак», деб айтди. Шу фикрга қўшиласизми?

Жавоб: Мен бу фикрга қўшилмайман. Менингча, планетани тадқиқ этишнинг келажакда инсоннинг шу планетага парвоз қилиши учунгина эмас, шу билан бирга Қуёш системаси табиатини тадқиқ этишда ҳам катта аҳамияти бор. Ер тарихини тадқиқ этиш борасида шулардан ҳали кўп маълумотлар олиш мумкин.

Савол: Станцияда информация тўплагич бормиди ёки бу информациялар бевосита ҳар бир сеанс вақтида бериб туриладими?

Жавоб: Станциянинг орбитал қисмида информация тўплагич бўлиб, у бутун парвоз давомида ўлчаш олиб борди. Туширилган аппаратга келганимизда эса ундан информация олиш бугун мен гапириб ўтган сабабларга кўра, бевосита радиоалоқа режимида олиб борилди. Бу иш қийин бўлса-да, лекин шундай қилиш керак эди.

Савол: Венерага навбатдаги оҳиста қўниш қачон бажарилади?

Жавоб: Венерани тадқиқ қилишни давом эттиришнинг моҳияти бор. Айни вақтда шуни ҳам назарда тутмоқ керакки, Венерага 20 ойда тахминан бир марта парвоз қилиш мумкин. Демак, навбатдаги муддат 1969 йил бўлади.

Лекин буни 1969 йилда ёки ундан кейинги муддатларда қилиш-қилмаслик келажакда ташланадиган янги қадамнинг қай бири рационал эканлигига боғлиқ. Биз космик тадқиқотлар программамизни босилган ҳар бир янги қадам принципиал олға боришимизни таъминлайдиган қилиб тузмоқчимиз.

Савол: АҚШда космик тадқиқотларнинг харажати катта бўлганлиги туфайли бир нишонга ракеталар учиришнинг такрорланишига йўл қўймай, ҳар бир давлат ўз куч қувватларини турли планеталарни тадқиқ этишга қаратса бўларди, деган фикр чиқиб қолди.

Жавоб: Планеталарни ўрганиш «мажбуриятлари»ни тақсимлаш тўғрисида бизга таклифлар келганича йўқ. Мен бу нарсани муҳокама қилиш мумкин, деб ўйлайман. Иккинчи томондан олганда фан тадқиқотлари албатта, бирор йўсинда такрорий олиб борилмоғи керак. Масалан, икки-уч метрли ёки ундан каттароқ телескопларни ҳар бир мамлакат қурмоқда.

Савол: «Венера-4» станциясининг Венерада очган шароитларида ҳаёт бўлиши мумкинми?

Жавоб: Ҳаёт бўлса-да у ҳаёт Ердагига ўхшамайди, деб айтиш мумкин.

Савол: Гўё Совет Иттифоқи ичига одам тушган космик кема учиришни мўлжаллаётганлиги ва қутқариш операциялари тўғрисида гаплашилганлиги ҳақида кеча Ҳиндистондан хабар келди.

Жавоб: Мен шу хабарни бериш процессида англашилмовчилик юз берган деб ўйлайман. Менимча, хабар космонавтларни қутқариш тўғрисида ҳозирги вақтда Бирлашган Миллатлар Ташкилотида қизғин муҳокама қилинаётган шартномага оид бўлса керак.

Олимлар журналистларнинг берган бошқа саволларига ҳам жавоб қайтардилар.

(ТАСС).

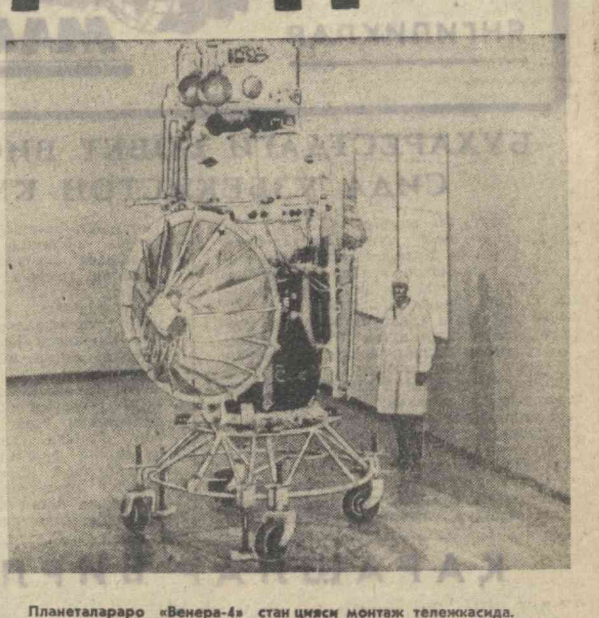

Планеталараро «Венера-4» станцияси монтаж тележкасида.
ТАСС фотохроникаси.

ҲУРМАТ ТАХТАСИ

Давлатга пахта сотиш йиллик планини муддатидан илгари бажарганликлари учун қуйидагилар республика Ҳурмат Тахтасига ёзиладилар:

Хўжайли райони (район партия комитетининг секретари **Д. Ожраев**, район ижроия комитетининг раиси **С. Юсупова**, район қишлоқ хўжалик бошқармасининг бошлиғи **Н. Ортиқхўжаев**, район комсомол комитетининг секретари **И. Ўраниёзов**, «Узсельхозтехника» район бирлашмасининг бошқарувчиси **К. Камолов**, суғориш системалари район бошқармасининг бошлиғи **Худойберганов** ўртоқлар.

Янгиариқ райони (район партия комитетининг секретари **М. Маткаримов**, район ижроия комитетининг раиси **А. Бобожонов**, район қишлоқ хўжалик бошқармасининг бошлиғи **Р. Матёқубов**, район комсомол комитетининг секретари **Ш. Жабборов**, «Узсельхозтехника» район бирлашмасининг бошқарувчиси **А. Болтаев**, суғориш системалари бошқармасининг бошлиғи **А. Раҳмонов** ўртоқлар).

Поп райони (район партия комитетининг секретари **Б. Рафиқалиев**, район ижроия комитетининг раиси **А. Мирзааҳмедов**, район қишлоқ хўжалик бошқармасининг бошлиғи **М. Йўлдошев**, район комсомол комитетининг секретари **С. Пиримназаров**, «Узсельхозтехника» район бирлашмасининг бошқарувчиси **М. Долимов**, суғориш системалари район бошқармасининг бошлиғи **Ш. Абдуллаев** ўртоқлар.

Қўшкўпир райони (район партия комитетининг секретари **М. Ражабов**, район ижроия комитетининг раиси **К. Ғаппоров**, район қишлоқ хўжалик бошқармасининг бошлиғи **А. Қурбонбоев**, район комсомол комитетининг секретари **П. Ортиқов**, «Узсельхозтехника» район бирлашмасининг бошқарувчиси **О. Иноятов**, суғориш системалари район бошқармасининг бошлиғи **К. Кенжаев** ўртоқлар).

Ленинград райони (район партия комитетининг секретари **У. Сатторов**, район ижроия комитетининг раиси **Т. Исмоилов**, район қишлоқ хўжалик бошқармасининг бошлиғи **Т. Маматқулов**, район комсомол комитетининг секретари **С. Аҳмадқулов**, «Узсельхозтехника» район бирлашмасининг бошқарувчиси **И. Абдувалиев**, суғориш системалари район бошқармасининг бошлиғи **Ш. Мадраимов** ўртоқлар).

Когон райони (район партия комитетининг секретари **Н. Сайдаҳмедов**, район ижроия комитетининг раиси **А. Ҳакимов**, район қишлоқ хўжалик бошқармасининг бошлиғи **Ф. Каримов**, район комсомол комитетининг секретари **Г. Халимов**, «Узсельхозтехника» район бирлашмасининг бошқарувчиси **Н. М. Жуков**, суғориш системалари район бошқармасининг бошлиғи **В. Косолапов** ўртоқлар).

Риштон райони (район партия комитетининг секретари **А. Ҳамроалиев**, район ижроия комитетининг раиси **Т. Тўйчиев**, район қишлоқ хўжалик бошқармасининг бошлиғи **Р. Абдуллаев**, район комсомол комитетининг секретари **С. Сафаров**, «Узсельхозтехника» район бирлашмасининг бошқарувчиси **А. Жўраев**, суғориш системалари район бошқармасининг бошлиғи **А. Асқаров** ўртоқлар).

УЛКАН ҒАЛАБА

30 октябрда Совет Иттифоқида «Космос-188» сунъий ер йўлдоши учирилди. У «Космос-186» йўлдоши билан орбитада туташтирилди ҳамда икки йўлдош биргаликда қатор мураккаб маневрларни бажарди. Энг муҳими шундаки, мана шу ишларнинг ҳаммаси автоматик усулда ўтказилди.

Бу — совет олимлари, конструкторлари ва инженерлари қўлга киритган жуда улкан ютуқдир. Совет фанининг бу муваффақияти — орбитада илмий космик станциялар яратишнинг порлоқ истиқболларини очиб беради.

М. ҲОМИДХОНОВ,
Техника фанлари доктори

ҲАР ДОИМ БИРИНЧИ!

Фазога биринчи парвоз қилган инсон ҳам совет кишиси эди. Космосга кўп ўринли фазо кемаларини биринчи бўлиб учирганлар ҳам Совет кишилари эдилар. Мана энди орбитада космик илмий станциялар яратишда ҳам илк қадам қўйилди. Буни ҳам ғолиб совет кишилари амалга оширдилар.

Фанимизнинг мана шу жаҳоншумул зафарини ўйлаганингда, қалбинг олам-олам ғурур билан тўлиб кетади.

М. АСҚАРОВ,
химия фанлари доктори.

ҲАЙРАТОМУЗ ЗАФАР

Радиодан ТАСС ахборотини эшитиб, қалбларимиз тўлқинланиб кетди. Совет ҳокимияти йилларида мамлакатимиз экономикаси ва фан-техникаси кўз кўрмаган ва қулоқ эшитмаган даражада юксалди. Мана шу қувонч ва зафарлар оғушида эканмиз, Совет Иттифоқида Ернинг сунъий йўлдоши «Космос — 188» фазога парвоз қилди. У коинотни тадқиқ қилишда ҳайратомуз вазифани муваффақиятли бажармоқда.

Биз мамлакатимиз фан ва техникаси эришган бу зафардан бошимиз осмонга етгудек мамнунмиз. Совет ишчилари, инженер-техник ходимлари космик фазони ўрганишда яна бир дадил қадам ташладилар. Бу ажойиб воқеа мамлакатимизнинг ярим асрлик тўйи арафасида содир бўлганлиги жаҳонга кўз-кўз қилса арзигудай қутлуғ янгиликдир.

А. ТОЛИПОВ,
геолог-инженер.

ТАФАККУР ҒОЛИБ ЧИҚДИ

Ҳа темир эмас, инсон тафаккури, ақл-заковати ҳамма нарсадан устун ва ғолиб келди. «Космос — 186» ва «Космос — 188» сунъий йўлдошларининг бир-бирига туташиб, белгиланган программани бажарганлиги ҳақидаги хушхабар Иштихон районидаги Киров номли колхоз азаматларининг ҳам кучига-куч, ғайратига-ғайрат қўшиб юборди. Олимларимиз, инженер-техник ходимларимизнинг фазони забт этишда эришаётган жаҳоншумул-тарихий ғалабалари инсониятни ҳайратда қолдирмоқда. Ана шундай қутлуғ кунларда мазкур колхоз чорвадорлари катта ғалабага эришганликлари тўғрисида рапорт бердилар.

Колхозчилар ана шу мислсиз муваффақиятга жавобан гўшт сотиш йиллик планини 120 процент, сутни—110 процент, тухумни — 137 процент бажардилар. Қорамоллар сонини кўпайтириш топшириқлари ҳам муддатидан илгари шараф билан адо этилди.

Шу кунларда бўрдоқичилик пунктида 40 бош қорамол ва 30 бош чўчқа семиртириляпти.

Инсон тафаккури темир устидан ғолиб чиқаётган ва мисли кўрилмаган янгиликларни очиб, инсониятга хизмат қилдираётган ана шу дақиқаларда колхозчилар ҳам Ватан бойлигига кўпроқ бойлик қўшиш мақсадида баракали меҳнат қилишяпти.

С. ХУЖАЕВ,
«Совет Узбекистони» штатсиз мухбири.

ҚОЙИЛ

Улуғ байрамимизни чексиз шодликлар билан кутиб олаётган шу чин арафа кунлари жаҳонни ҳайратда қолдирган яна бир хушхабардан огоҳ бўлдик. Қўш сунъий йўлдош — «Космос-186» ва «Космос-188» биринчи марта орбитада учрашиб, биргаликда парвоз этмоқда.

Биз — санъаткорлар саҳнада икки партнёр, икки қаҳрамоннинг учрашувини кўрганмиз, биламиз. Буни қарангки, мана энди само-да — бўшлиқда ҳам Совет кишиларининг қудрати, ақл-заковати билан она-Еримизнинг сунъий йўлдошлари бир-бири билан учрашиб, қўлни-қўлга бериб, Совет халқларининг бузилмас, безавол дўстлигининг рамзи сифатида дунёни қойил қолдириб сайр этмоқда.

Яна бир карра қойил, дейман бугун Совет фани, техникасига, ақлу-идрокда, илму фазилатда илғор Совет олимларига!

Наби РАҲИМОВ.
СССР халқ артисти

ХАБАРЛАР, ВОҚЕАЛАР, ЯНГИЛИКЛАР

Турли мамлакатларда

БУХАРЕСТДАГИ СОВЕТ ВИСТАВКАСИДА ЎЗБЕКИСТОН КУНИ

Бухарест, 30 октябрь. (ТАСС). Павильоннинг ойна деворлари ташқарисида туманли Бухарест кузи. Ичкарида эса, ранг-баранг гулдор газламалар, хилма-хил тўнлар, кўзни қамаштирувчи гулдор чинни идиш-товоқлар.

Бухарестдаги совет савдо-саноат виставкасининг Ўзбекистон бўлими ҳамиша одамлар билан гавжум ва байрам тусини олган. Узоқ Ўзбекистон ССРнинг санъати Руминия пойтахти аҳолисига жуда маъқул бўлмоқда. Улар миллий рўзғор асбобларидан, Тошкент, Самарқанд, Бухоро кўринишлари тасвирланган лавҳалардан узоқ вақт кўз уза олмайдилар.

Совет Ўзбекистони қадимий ёдгорликлари ва Бухоро гиламлари билангина машҳур эмаслигини томошабинлар яхши билишади. Масалан, машинасозлик бўлимида «ПК-100» йигирув машинаси намойиш қилинаётган жойда одамлар ҳамиша кўп бўлади. Руминиялик мутахассислар Тошкент машинасозларининг бу маҳсулотига юксак баҳо бермоқдалар. «ПК—100» йигирув машинаси Брнодаги халқаро ярмаркада олтин медаль олишга муваффақ бўлган.

Бугун виставкада Ўзбекистон ССР куни ўтказилмоқда. Улкан павильон гумбазлари узра миллий куйлар янграб турибди, кино залларида ўзбек ҳужжатли фильмлари кўрсатилмоқда. Ўзбекистон ССР куни ўтказилиши Бухарест аҳолисига ана шу совет республикаси ҳаёти билан янада яқиндан танишиш имконини беради.

ҚАРАШЛАР БИРЛИГИ

БЕРЛИН, 30 октябрь. (ТАСС). Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитетининг таклифига биноан, Франция Коммунистик партияси сиёсий бюроси аъзоси Франсуа Бийу бошчилигидаги Франция Компартияси Марказий Комитети делегацияси шу йилнинг 16 октябридан 27 октябригача Германия Демократик Республикасида бўлди.

Делегациянинг сафари тўғрисида бу ерда эълон қилинган ахборотда шундай дейилади: делегация Германия Бирлашган Социалистик партиясининг фаолияти билан танишди. Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитетининг делегацияси билан учрашди ва суҳбат қилди. Бу учрашув ва суҳбатлар муҳокама қилинган масалалар юзасидан қарашларнинг тамомила бирлигини кўрсатди.

Ҳар иккала делегация Америка империализмининг Вьетнам халқига қарши жиноий урушини қатъиян қоралади.

Делегациялар Европа хавфсизлигини таъминлаш мақсадида Бонннинг реваншчилик сиёсатига хотима бериш зарур, дедилар.

Француз делегацияси Германия Демократик Республикасининг тинчликни таъминлаш йўлида Европа халқлари олиб бораётган курашга қўшиладиган муҳим ҳисса сифатида ҳар иккала герман давлати ўртасида нормал муносабатлар ўрнатишга қаратилган ташаббусини табриклади.

«Ҳар иккала томон, дейилади ахборотда,— империализмнинг агрессивлиги кучайиб бораётганлигини эътиборга олиб, халқаро коммунистик ҳаракатдаги аҳволга баҳо беришда ўз нуқтаи назарлари тамомила бир хил эканлигини таъкидладилар. Германия Бирлашган социалистик партияси ва Франция Коммунистик партияси халқаро коммунистик ҳаракатнинг бирлиги ва жипслиги йўлидаги курашни зўр сабот билан давом эттиришни ўзларининг энг муҳим бурчлари, деб ҳисоблайдилар. Улар коммунистик ва ишчи партияларнинг халқаро кенгашини чақириш кераклигини таъкидлайдилар».

СОВЕТ ДЎСТЛАРИНИНГ МЕҲМОНИ

Халқаро хотин-қизлар федерациясининг вице-президенти, Австралия хотин-қизлари союзининг бош секретари Ф. Браун Ўзбекистон меҳнаткашларининг ҳаёти билан танишмоқда. Ф. Браун Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллигига бағишланган тантаналарда қатнашиш учун Совет Иттифоқига келган.

Австралиядан келган меҳмон Тошкентнинг диққатга сазовор жойларини, шаҳардаги янги қурилишларни кўздан кечирди, сўнгра Самарқандда бўлди.

* * *

Афғонистон—Совет дўстлиги жамияти президенти М. Асқар Кобилдан Тошкентга келди. Чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқа совет жамиятлари союзининг таклифига биноан, М. Асқар совет давлатининг 50 йиллиги шарафига ўтказиладиган тантаналарда қатнашиш учун Москвага боради.

М. Асқар 30 октябрда чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқа Ўзбекистон жамиятининг раҳбарлари билан учрашди. (ЎзТАГ).

ЖАҲОН КАСАБА СОЮЗЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИНИНГ ТАНТАНАЛИ АССАМБЛЕЯСИ ОЧИЛДИ

ЛЕНИНГРАД, 30 октябрь. (ТАСС мухбири). Бугун Смольнийнинг маросимлар залида жаҳон касаба союзлари федерациясининг Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллигига бағишланган халқаро тантанали касаба союз ассамблеяси очилди.

Ассамблеяни халқаро касаба союзлари федерациясининг раиси Ренато Битосси очди.

«САРИҚ ИБЛИС» ҚИЕФАСИ

ТЕЛЕВИЗИОН НИКОҲ

Кунлардан бирида бразилиялик телетомошабинлардан бири марказий студияга ўзининг фотосуратини жўнатиб, қайлиқ танлашда унга ёрдам беришни илтимос қилган эди. Тадбиркор компания эгалари шу заҳотиёқ янги ғоя ўйлаб топдилар. «Зангори экран»да янги рубрика — «Телевидение орқали никоҳ» пайдо бўлди.

Замонавий радиоэлектрон воситалар ёрдамида ўзига турмуш ўртоғи топишни истаганлар жуда кўп бўлиб чиқди. Фақат биргина ҳафта мобайнида эшиттиришларда қатнашиш учун 560 эркак ёзилди. Улар қайлиқларга қараганда анча кўп эди. Қизлардан 500 кишигина эшиттиришларга ёзилган эди. Бахтли никоҳ учун даъвогарлар телекамера олдига ўтказилиб, юпитерлар ёқилади. Муҳаббат биринчи қарашдаёқ дарҳол пайдо бўлмоғи лозим. Чунки танлаш учун вақт жуда ҳам чеклаб қўйилган.

Кимки, ана шу вақт ичида ўзига куёв ёки қайлиқ танлашга улгурса дарҳол черков хизматчилари уларга бахт-саодат тилай бошлайдилар. Янги қўшилган куёв-қайлиқлар программани ташкил этувчиларнинг самимий табрикларидан ташқари рекламачи компаниялардан совға тариқасида пул, кийим-кечак ва ҳатто курорт шаҳарларидан бирида бепул «чилла ҳафтаси»ни ўтказиш учун путевка ҳам оладилар.

Компанияларнинг бундай саҳийликларини нималар билан изоҳлаш мумкин? Дабдабали эшиттириш телетомошабинларда жуда зўр қизиқиш туғдиради. Пулдорлар эса худди ана шу қизиқиш билан савдо-сотиқ қиладилар. Ҳар икки-уч минутда эшиттириш тўхтатилиб, экранда бахтиёр ёш куёв-қайлиқлар ўрнига «Ринсо» кир ювиш порошоги, ёки кока-кола бутилкаси пайдо бўлади. Телевидениега жуда катта пул тўлайдиган рекламачилар куёв-қайлиқларга совға бериш билан камбағаллашиб қолмайдилар. «Телевизион никоҳлар» уларга миллионлаб крузейро келтиради.

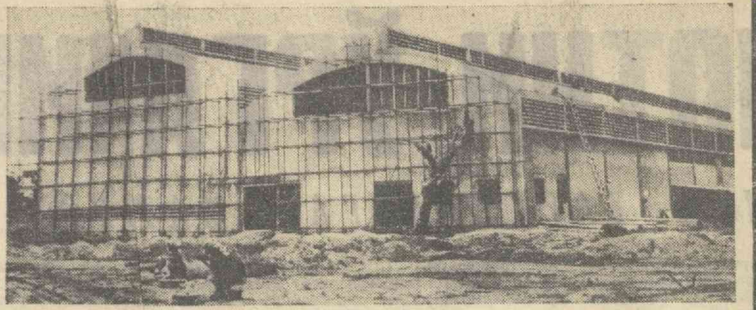

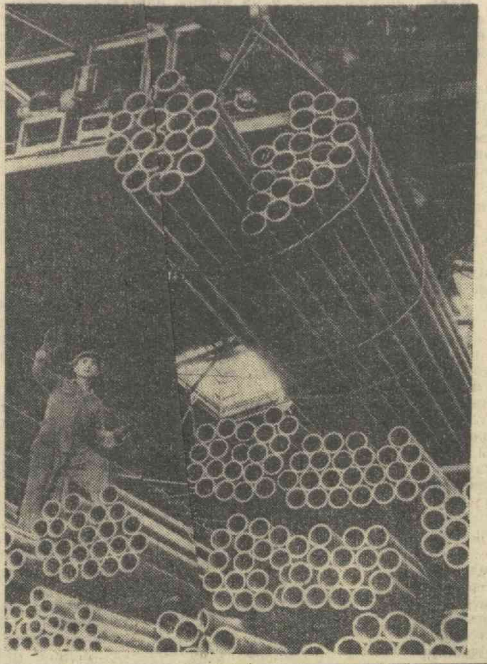

Африкадаги Чад Республикаси экономикасини ривожлантиришнинг беш йиллик плани (1966—1970 йиллар)да мамлакатда бир қатор саноат корхоналари қуриш кўзда тутилади. Улар орасида энг йириги Форт—Аршамбо шаҳрида тикланадиган тўқимачилик фабрикасидир. Суратда: Форт—Аршамбо шаҳридаги тўқимачилик фабрикаси бош корпуси қурилишида.

ИНФО—ТАСС фотоси.

● ●

Корея Халқ-Демократик Республикаси. Кансен металлургия заводининг ходимлари халқ хўжалиги эҳтиёжлари учун қувурлар ишлаб чиқаришни кўпайтирмоқдалар. Суратда: тайёр маҳсулотлар омборидаги қувурлар.

ЦТАК—ТАСС фотоси.

АМЕРИКА ҲАРБИЙ ҲАВО КУЧЛАРИНИНГ ТАЛАФОТИ

ХАНОЙ, 30 октябрь. (ТАСС). ВИА агентлиги хабар беради: кеча халқ қуролли кучлари бўлинмалари Виньлинь районида Американинг битта «Б-52» бомбардимончи самолётини уриб туширдилар. Бу Шимолий Вьетнам территорияси устида уриб туширилган «Б-52» типидаги учинчи самолётдир: 17 сентябрда иккита ана шундай самолёт уриб туширилган эди.

Кеча, ракета қисмлари ва халқ авиацияси Хингиен вилояти устида Американинг яна учта самолётини уриб туширдилар.

Шундай қилиб, Шимолий Вьетнам устида уриб туширилган Америка самолётларининг умумий сони 2.471 тага етди.

КАПИТАЛ МАМЛАКАТЛАРИДА

ЛИМА КЎЧАЛАРИДАГИ ЖОНЛИ МАШЪАЛА

Перу газеталарида яқинда мамлакат пойтахти Лима шаҳрининг 34 яшар граждани Рохелио Гальвес ҳалок бўлгани тўғрисида хабар босилиб чиқди. У ўзининг устига бензин қуйиб ўзини-ўзи ёндириб юборган. Рохелионинг хотини ва тўртта ёшгина боласи бокувчисиз қолди.

Гальвес нима учун ўзини ўлдирди? У бўёқчи бўлиб, кўп йиллар мобайнида иш тополмай юрди. Оиласи эса оч-яланғоч эди. Турмушдаги камчилик сабабли Рохелио ўзини-ўзи ўлдиришгача бориб етди. У гўё мамлакатда ҳукмрон бўлган социал тартибларга қарши норозилик белгиси остида ўзини ўлдирди.

Лимада чиқадиган ва бу фожиали воқеа ҳақида «Жонли машъала» деган сарлавҳали хабар босиб чиқарган «Хроника» газетаси шундай деб ёзади: «Рохелионинг хотини эрининг жасадини дафн этиш учун пули йўқлиги сабабли унни ўликхонадан олиб кета олмаяти...»

Пульда камбағаллик сабабли ўзини-ўзи ўлдирганлар яккаю ягона эмас. Пойтахт муниципаль комиссиясининг маълумотларига қараганда, мамлакат аҳолисининг 55 проценти ярим оч ёки бутунлай оч яшамоқда. «Маҳсулот нархи жуда қиммат бўлганлиги учун нормал овқатлана олмайдиган»лар эса 80 процентни ташкил этади. 2.2 миллион киши истиқомат қиладиган Лима шаҳри территориясининг ўндан тўрт қисми харобазорлардан иборат.

Америкада чиқадиган «Ридерс дайджест» журнали Перу пойтахтининг Пампа де Комас деб аталадиган райони тўғрисида шундай деб ёзади: «Канализация ҳам, водопровод ҳам бўлмаган, бир култум тоза сув сотиб олиш жуда ҳам катта бойлик ҳисобланган бу ердаги аянчли ертўлаларда юзлаб кишилар ётишибди».

Яқинда Перуга АҚШ конгресси аъзоларидан бир группаси келиб кетган эди. Бу ердаги аҳоли қандай шароитларда яшаётганини кўриб, ҳатто улар ҳам таажжубландилар. Конгрессменлардан бири — Реус шундай деди: «Бу ерда кишилар очликда туғиладилар, очликда яшайдилар ва очарчиликдан ўлиб кетадилар....».

Хўш, Перунинг табиий бойликлари, қўрғошин ва рухини, кумуш ва темирини, мис ва нефтини америкалик монополиячилар таламасдан ким талаяпти? Ахир иқтисодий ва социал тараққиётга тўсқинлик қилаётган олигархия ҳокимиятини ўша монополиялар қўллаб-қувватламаяптими? Рохелио Гальвес ва тоқати тоқ бўлган бошқа кўпгина Перу камбағалларининг фожиали ҳалок бўлишида империалист янкиларнинг ҳиссаси озми?!

Ю. ГВОЗДЕВ, (АПН).

«ЭКСПО-67» жаҳон виставкаси ёпилди

МОНРЕАЛЬ, 30 октябрь. ТАСС мухбири **В. Михайлов** хабар беради:

Кеча «ЭКСПО-67» жаҳон виставкаси ёпилди. Тарихда энг катта бу жаҳон виставкаси ишга тушгандан бери ўтган 6 ой ичида ўзининг қатнашчилари сони жиҳатидан ҳам ва томошабинларнинг сони жиҳатидан ҳам рекорд қўйди.

28 октябрда «ЭКСПО-67» виставкасини 50 миллиончи томошабин кириб кўрди. Монреаллик 39 ёшли аёл Марта Расин куннинг қаҳрамони бўлди. Унга 1970 йилда Японияннинг Осака шаҳрида очиладиган келгуси жаҳон виставкасига бепул бориш ҳуқуқини берадиган биринчи билет берилди.

БИЗНИНГ АХБОРОТ

ФАН ДОКТОРИ

Тошкент Давлат университетининг ижтимоий фанлар катта илмий советида «Ўзбекистон Коммунистик партиясининг Улуғ Ватан уруши йилларида республика саноати ва транспортини қайта қуриш ва тараққий эттиришдаги роли» мавзуида диссертация ёқлаган КПСС тарихи кафедрасининг доценти ўртоқ У. Қолимбетовга тарих фанлари доктори деган унвон берилди.

Сўзга чиққан олимлар ва фан арбоблари диссертантнинг илмий ишига катта баҳо бериб, ўртоқ Қолимбетовнинг тарих фанига муҳим ҳисса қўшганлигини таъкидладилар.

2 3 5 БЎРИ

Мамат ота Ўсаровнинг уйига Ўрта Чирчиқ районидаги «Северний маяк» колхозининг чўпонлари келишди:

— Чатқол тоғининг Пакали чўққиларида, бўрилар пайдо бўлиб, колхоз қўйларини қиряпти, отахон, — дейишди улар.

Мамат ота эртасига бўрилар оралаган чўққига йўл олди. У бўрилар келадиган йўлларни пойлаб, катта тош орқасида писиб ётди. Иккинчи куни бўрилардан иккитаси қопқонга илинди.

Орадан икки кун ўтгач Қорабошсойда иккита бўри кўриниб қолди. Улар қопқонни четлаб ўтиб кетишди. Мамат ота бўш келмади: иккала бўри Мамат отанинг ўқидан жон берди.

Мамат ота бўрилар изидан бориб, уларнинг уясини топди. Довюрак овчи кавакка кириб, тўртта бўричани ушлади.

Ўрта Чирчиқ районидаги 1-«Оҳангарон» совхозида яшовчи Мамат ота Ўсаров шу кунгача 235 та бўрини ушлади.

Т. ХУШНАЗАРОВ.

ҲАМШАҲАРИМИЗНИНГ ОЛТИН МЕДАЛИ

Совет ҳокимиятининг 50 йиллиги шарафига «Техника молодёжи» журнали редакцияси кичик литражли автомашиналар кўригини ўтказган эди. Бу кўргазмага тошкентлик Александр Юдин ҳам ўғли билан биргаликда ўзи ясаган қўлбола машинасида қатнашиши ва Москвага жўнаб кетганлиги тўғрисида газетамизда хабар берилган эди.

Александр Юдин мамлакатимиз пойтахтидан қайтиб келди. У редакциямизда бўлиб, Москва таассуротлари билан ўртоқлашди.

— 18 сентябрь куни Тошкентдан жўнаб кетиб, 26 сентябрда Ватанимиз пойтахтига кириб бордик. Ана шу муддат ичида машинамиз 3 минг 950 километр масофани босиб ўтди,—дейди Александр Юдин. Тошкентдан Москвагача бўлган йўлда анчагина йўл қийинчиликларига ва об-ҳаво инжиқликларига учрашга тўғри келди. Лекин машинамизнинг бекаму-кўст ишлаши бу қийинчиликларни осонгина енгиб ўтишимизга ёрдам берди.

Москвада бизни жуда яхши кутиб олишди. Бутуниттифоқ кўригида мамлакатимизнинг турли бурчакларидан келган хилма-хил машиналар намойиш қилинди. Менинг машинам конкурс жюри советининг мақтовига сазовор бўлди ва кўргазма лауреати унвонини олишга муваффақ бўлдим. Менга конкурс лауреати дипломи ва олтин медал берилди. Бундан ташқари, Тошкентдан то Москвагача машинада борганлигимиз ҳисобга олиниб, «Узоқ йўл босиб ўтганлик учун» дипломи билан ҳам тақдирландик.

Шунингдек, тошкентлик инженер М. Костенко ва М. Инченлар ҳам ўзлари ясаган машиналари билан Бутуниттифоқ конкурсида қатнашган эдилар. Кўрикда уларнинг машиналари ҳам фахрли ўринларни олди.

П. ГАДОЕВ.

Суратда: А. Юдин ўғли Николай билан.

РИМДА ИБН СИНО КЎЧАСИ

Яқинда бир гуруҳ ўзбекистонлик сайёҳлар Италияга саёҳатга борган эдик. Италия пойтахти Рим шаҳрининг диққатга сазовор жойлари, тарихий обидалари билан танишаётганимизда мезбонлардан бир киши бизга бу шаҳарда Абу Али ибн Сино номида кўча бор эканини айтди. Тўққиз юз йил бурун яшаган бухоролик бу улуғ ватандошимизнинг номи қўйилган кўчанинг Рим шаҳрида борлиги бизни жуда қизиқтирди. Тезда шаҳар кўчалари тўғрисидаги маълумотларга қарадик. Унда Авиценна кўчасига Энрико Ферми кўчасидан Пьетро папа кўчаси орқали Тибр дарёси ёқалаб борилади, Пий дарвозаси олдида 60-автобусга ўтириб радио майдонигача бориш керак, деб ёзилган экан. Эртаси куни ўша кўрсатма бўйича йўлга чиқиб ибн Сино кўчасига етиб келдик.

Бу жой—Рим шаҳрининг янги маҳаллалари қурилаётган жой, катта йўл машҳур италян ихтирочиси Маркони номига қўйилган. Тибр дарёсининг худди қирғоғидан ўша кўчага ёндош бўлиб ибн Сино кўчаси бошланади. Бу ерда ҳам бошқа жойдаги сингари саккиз қаватли иморатлар қурилган. Икки чеккада асфальт ётқизилган йўлкалар бор. Ўрталиқ бир томонлама қатновга мўлжалланган, унча кенг бўлмаган йўлдан иборат. Қатнов кам. Иморатларнинг биринчи қаватида турли савдо дўконлари жойлашган. № 68 уйнинг деворига мармар плитада «Виа Авиценна» («Авиценна кўчаси») деб ёзиб қўйилган. Яна сал нарироқда ўша кўчадаги бошқа бир уйнинг деворига мармар плитада Абу Али ибн Синонинг буюк математик ва файласуф экани ёзилиб қўйилган. Ўша райондаги кўпгина кўчалар машҳур олимларнинг номлари билан аталган экан.

Римга келишдан олдин Венеция шаҳрида бўлдик. Мен у ердаги Санта Марко миллий кутубхонасига бориб Шарқ қўлёзмалари билан қизиққан эдим. Бу кутубхонада Низомий, Умар Ҳайём, Ҳофиз, Саъдий, Нахшабийларнинг қўлёзма асарлари билан бирга Абу Али ибн Сино ёзган «Тиб қонунлари» китобининг қўлёзма нусхаси ҳам бор экан. Бу қўлёзма 1159 йили кўчирилган. Яна шу кутубхонада тибга оид бошқа китоблар қаторида Маҳмуд билан Масъуд ал Шерозийнинг «Тиб қонунлари»га ёзган шарҳ китоби ҳам сақланмоқда.

Азиз ҚАЮМОВ

НОЯБРДА ОБ-ҲАВО

Ноябрда ҳавонинг ўртача температураси ўтган ойга нисбатан анча паст келади. Кучли совуқ оқимининг эсиши натижасида фақат кечаси эмас, ҳатто кундуз кунлари ҳам ҳаво совиб 0 даража атрофида бўлади.

Ноябрнинг биринчи ўн кунлигида ҳавога бироз булут чиқса-да, ёғингарчилик бўлмайди. Фақат 5-6 ноябрь кунлари айрим жойларга ёмғир ёғиши кутилади. 10 ноябрдан кейин ҳавонинг ҳарорати анча пасайиб, вақти-вақти билан ёғингарчилик бўлиб туради. Айрим жойларда қор ҳам ёғади. Шунинг учун ҳам ойлик намгарчилик миқдори республикамизнинг кўпгина жойларида нормадан ортиқ бўлади. Фақат Қорақалпоғистон АССРда намгарчилик бироз кам келади.

19-25 ноябрь кунлари ўртасида ҳаво одатдагидан анча совийди. Шу кунларда Қорақалпоғистон АССР, Хоразм областларида кечаси 19-24, кундузи 4-9 атрофида совуқ бўлади. Сурхондарёда кечаси 5-7, кундузи 4 даража иссиқ билан 1 даража совуқ атрофида бўлади. Қолган жойларда ҳам 2 даража иссиқ билан 3 даража совуқ бўлиб туриши кутилади. Натижада ноябрда ўртача температура нормадан 1-2 даража паст кетади.

Г. ЯУШЕВА,

Тошкент об-ҳаво бюросининг катта инженер-синоптиги.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

РАДИО БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

8.25 — Концерт (область театрлари артистлари ижросида), 9.30 —Куйлар, 9.50 — «Ўзбекистонда фан ва маданиятнинг ривожланиши» (тож.), 10.10 — «Нафосат даврасида» (адабий эшиттириш), 11.15 — Музикали драмалардан парчалар, 11.45 — Улуғ Октябрь хроникаси (Москва), 12.20—Ильичнинг барҳаёт сўзи (Москва), 12.30 —«Алангали йиллар» (музикали-адабий композиция), 13.30 — Қўшиқ ва куйлар, 15.20 — «Ленин Октябрь штабида» (Москва), 16.00 —«Октябрь» программаси (рус.), 17.00 — «Ёшлик» радиостанцияси, 18.00 — «Правда» газетасининг обзори, 18.10 — Спорт (рус.), 18.40 — Қўшиқлар, 19.20 — Қозоқ куйлари, 20.00 — «Партия—жонажонимиз» (адабий-музикали композиция), 20.45 — «Юбилей мусобақаси илғорлари», 21.00 — Концерт (пахта далаларининг қаҳрамонлари учун), 21.45 — Саломатлик ҳақида, 21.50 — Улуғ Октябрь хроникаси, 22.15 — Ўзбек халқ куйлари, 22.40 — «Жаҳон шоирлари Ленин ҳақида, Октябрь ҳақида», 23.10—«Октябрь ҳақида сўз» (Москва).

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

14.55 дан—**Москва кўрсатади.**

ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

Ўзбек тилида: 17.55 — **Эшиттиришлар программаси**, 18.00 — **Ленин ва печкачи** (Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги олдидан), 18.25—**Теленгиликлар** (рус тилида), 18.35—**«Ёшларнинг Улуғ Октябрга меҳнат совғалари** («Ёшлик» студияси), 18.50 — **Ая** (телевизион бадиий фильм), 19.45 — **Юнус Наримонов** («Октябрь» программаси), 20.25 — **Телеянгиликлар.**

20.35 дан **Москва кўрсатади.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 17.55 — **Эшиттиришлар программаси**, 18.00 — **Комсомолларнинг ишлари ҳақида**, 18.25 — **Шахматчилар** (илмий-оммабоп фильм), 18.45 — **Алангали йиллар кишилари** (телеочерк), 18.55 — **Ўзбекистон композиторлари — студия меҳмонлари.**

19.50 дан — **Москва кўрсатади.**

ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

Ўзбек тилида: 20.35 — **Меҳнат қаҳрамони—Марҳамат Йўлдошева**, 20.55 — **Фарзандлар** (бадиий фильм).

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 19.00 — **Чиполлино** (болалар учун мультфильм), 19.40 —**Броненосец Потёмкин** (бадиий фильм). 20.45 — **Сибирь диёридаги учрашув** (ҳужжатли фьлим), 21.40 — **Фильм концерт.**

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 1/XI да **Аяжонларим**, 2/XI да **Қотил.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 1/XIда **Ватан ишқи.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **«Беором юрак» ёшлар коллективининг Улуғ Октябрнинг 50 йиллигига бағишлаган юбилей программаси.**

КИНО

Лўли — «МОСКВА», НАВОИЙ номли, «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Марианна — «ЎЗБЕКИСТОН», «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Бурган (кенг экранли, рангли фильм) — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 5 ярим ва кеч 7 яримда).

Хоинлик — «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун).

1967 йил 14 ноябрь кундуз соат 2 да, В. И. Ленин номли Тошкент давлат университетининг филология фанлари бўйича илмий даражалар бериш илмий совет мажлисида (К. Маркс кўчаси, 32-уй, 51-аудитория) филология фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИЛАР.

И. М. Ландсман: «Рус тилида от негизларидан ясалган нисбий сифатларнинг аслий сифатларга ўтиши» деган темада.

Ф. Насриддинов: «Абдулла Қодирий услубининг баъзи хусусиятлари» (20-йиллар материаллари асосида) деган темада.

Диссертациялар билан кутубхонада танишиш мумкин. (Куйбишев кўчаси, 10-уй).

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА «БЕОРОМ ЮРАКЛАР» ёшлар коллективининг Улуғ октябрь 50 йиллигига бағишлаган

ПРОГРАММАСИ

Айиқлар аттракциони

Ўргатувчи — **Владимир Тин.**

Масхарабозлар — **Коваленко ва Мочалов.**

Томоша кеч соат 7 яримда бошланади.

Олдиндан билет сотиш кассаси ишламоқда.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

БИЗНИНГ АДРЕС ВА ТЕЛЕФОНЛАР: ТОШКЕНТ, «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ № 26 Редактор — В36545, Редактор ўринбосарлари — В37914, В39323, Масъул секретарь — В34445, Масъул секретарь ўринбосарлари — В37283. Партия турмуши — В33469. Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш, халқаро ҳаёт — В31216, Коммунистик тарбия — В31455, Саноат капитал қурилиш ва транспорт — В34780, Совет қурилиши — В33258, Қишлоқ хўжалиги — В37604, Адабиёт ва санъат — В32036, В37221, Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — В34451, Маҳаллий ахборот ва спорт — В32347, Оммавий ишлар ва хатлар — В38679, В33553, Иллюстрация — В34524, Стенографистка—В37343, Корректура—В37162, Эълонлар— В38142, Коммутатор — В30249, В30250, В30251, В30252, В30253, В30254, В30255, В30256, В30257, В30258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ: Андижон 48—85, Бухоро 31—41, Қарши (нефть разведкаси коммутатори орқали қўшимча) 84, Нукус 42—62, Самарқанд 31—972, Термиз 23—27, Фарғона 41—88, Урганч 34—55.

№ А — 257. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс 64583. Р. 02229.